

עיר וקדיש מזו שמיא נחית

זיא תשבת מפני זרעו

ספר
הבעל שם טוב
והשחיטה

בזוהר דא יפקון מן גלותא ברחמי

והמשכילים יזהרו כזוהר הרקיע

חוברת מספר 134

תמוז תשע"ד - עיה"ק בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור - וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

"מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 095-1300-995-02

בס"ד

עימוד ועיצוב ספרים מקצועי

'מקראי אור'

052-7615936

yoel32@neto.net.il

זֶה הַשֵּׁעוֹר לַה' עֲדִיקִים יִבְאוּ בוֹ

הבעל שם טוב והשחיטה

במלחמתו הגדולה על כשרות השחיטה
והשוחטים והשבתאים והפראנקיסטים ימ"ו

בו יבואר מלחמת הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, איך שנלחם במסירות נפש על כשרות השחיטה, ונגד השוחטים המאכילי טריפות ונבילות בשאט נפש שהיו חסידים של השבתאים והפראנקיסטן. ואיך שהלך מעיר לעיר לגלות להרב שהשוחט בעירו מאכיל נבילות להכעיס, כמו שאנו רואים בימינו אלה שמאכילים אותנו בנבילות וטריפות חלב ודם, ואין איש שם על לב! ואיך שהנהיג געשליפענע חלפים כדי שיהיו החלפים חד וחלק כהלכתה, וידוע מה שגילה לנו הבעשטה"ק זי"ע בעז"ם תצעד ארץ כי כל המלחמה שהסטרא אחרא עושה הוא נגד ג' דברים אלו ש'חיטה מ'קוה ע'ירוב שמרומז בפסוק הנ"ל.

יצא לאור על ידי
הק' שלום יהודה גראס
אבדק"ק האלמין יצ"ו
בית שמש

יצא לאור בהוצאה ראשונה בבני ברק שנת התשס"ג ועתה יוצא לאור
מחדש ע"י מפעל הזוהר העולמי בת ים כסלו תשע"ג

במקום הקדמה - כרוז ממתבתא דרקיע

הבעל שם טוב הק' זי"ע שומע במתיבתא
 דרקיע ש"מקוה" ש'חיטה וע'ירוב
 הם יסודי הדת שהעולם עומד עליהם
 שמעתי שתלמידי הרבי ישראל בעל שם טוב
 זכרונו לברכה היו יושבים ביחד ומתווכחים
 איזהו הדבר העקרי שראש ומנהיג הדור צריך
 להשגיח עליו.
 יש מהם אמרו שהעיקר הוא להשגיח על הזביחה
 שיהיה השו"ב ירא שמים, וכן בכל שאר ענינים
 השייכים לזה כי חס ושלום מאכלות אסורים
 מטמטמים את הלב.
 ויש שאמרו עירובין הוא העיקר כי הלכות שבת
 כהררים התלויים בשערה (חגיגה דף י' עמוד א')
 והאיסור חמור מאוד.
 ויש אמרו מקוה היא העיקר להשגיח שהמקוה
 תהיה כשרה בלי שום חשש, כי אם יסוד בנין
 האדם הוא חס ושלום בלי כשרות קשה לו מאוד
 להתגבר על הרע רחמנא ליצלן.
 ואחר זה אמר להם מרן הרב ישראל בעל שם טוב
 זכרונו לברכה בזה הלשון, תיתי לי כי בעת הזאת
פלפלו גם כן במתיבתא דרקיע איזה מהם עיקר
ואמרו כמר וכמר. והסימן הוא במקרא (חבקוק ג')
 בזע"ם תצעד ארץ ראשי תיבות "זביחה,
 "עירובין, "מקוה, כל אלה הם יסוד הארץ. עכ"ל.

בשער

י'שמחו ה'שובי"ם ו'יגילו ה'יראים בהגלות נגלות ספר החדש הכולל מלחמת הבעל שם טוב הקדוש זי"ע עם הסטרא אחרא בענין השוחטים והסכינים, וקול גדול ולא יסף ששמע במתיבתא דרקיע.

הנה דבר שפתים אך למותר לבא ולהסביר החיוב המוטל על כל אחד ואחד להיות בקי היטב ביסוד מלחמתו הקדושה, וכמובא בהרבה ספרי שחיטה ובספרי בעל שם טוב הקדוש, וכשעסקנו במלאכת הקודש זו ללקט כעמיר גורנה ליקוטי בתר ליקוטי מספרי הפוסקים וספרי שחיטות המקובלים מדור דור.

ובעזהי"ת נבאר באריכות בחלק ב' פרק מיוחד בענין הסכינים המלוטשים ואיך שבעל התניא והשולחן ערוך הרב ערך תשובה ערוכה בשולחן ערוך שלו בסוף ח"ג יו"ד בענין הסכינים המלוטשים שהנהיג רבינו הקדוש הבעל שם טוב, ועד כמה שהזהיר על זה בכל תקנותיו שתיקן, עיין בפנים באריכות.

עוד נעתיק כאן סיפורים נפלאים מתלמידי בעל שם טוב הקדוש ראשונים כמלאכים, גאונים וקדושי עליונים לעורר הלבבות, וכל מי שיש בלבו נקודת דת אמת, צמאה נפשו וחמדה רוחו לראות ולשמוע דברי אלקים חיים, ועל ידי זה נוכל להגדיל תורה ולהפיץ יראת ה' ואמונתו בעולם, וישמעו העם ויראו.

וזכות כל הצדיקים הנזכרים בחיבור הלז יחד עם שאר צדיקים וקדושים, יעמוד לנו שלא ימוש ספר התורה ולא תפוג יראת ה' ונזכה לעבוד את בוראנו בכל לבבנו אנו וזרענו וזרע זרענו עד ביאת גואלנו במהרה בימינו אמן.

כה דבר המחבר והמלקט

שלום יהודה גראס

אבדק"ק האלמין יצ"ו בית שמש

הקדמה להוצאה שניה

ב"ה זכינו להוציא לאור עולם קונטרס אשר בשם **"הבעל שם טוב והשחיטה"** יקרא, ובו ימצא הלומד גודל העניין של העמדת הסכין ושחיטה כהלכתה.

ובעיקר ימצא המעיין בקונטרס, קדושת המקנאים קנאת השם, במלחמת הבעל שם טוב לשחיטה כשירה, ועוד.

ידוע ומפורסם לכל גודל החשובות של השחיטה שתהא מדוקדקת על קוצה של יוד על פי ההלכה הפסוקה (ראה באריכות בספר שחיטת ואכילת בשר כהלכתה ג' חלקים).

רבנו הבעל שם טוב הקדוש זיע"א שהשפיע רבות בעניין השחיטה, ראה בספר הקדוש היכל הברכה (פרשת ואתחנן ויתרו אות נ"ו): העידו על מרן הקדוש רבנו חיות נפשנו אור זורח האר"י [הרב אדונינו רבי ישראל] הבעל שם טוב: כשהיה לומד תורה עם התלמידים הקדושים, היה אש מלהטת סביבותיהם ומתקבצים מלאכי השרת, והיו שומעים הקולות והברקים ואמירת אֶנְכִי הוִי"ה אֶלְקִיךָ (שמות כ' ב') מפיו השם יתברך, וזה ידוע ומפורסם, עכל"ק.

על כך הרעים הבעש"ט וזעזע אמות הסעיפים למען לא יכשלו בני ישראל במאכלות אסורות.

ועל ידי זה הקונטרס תהא התעוררות גדולה לכלל ישראל לבל יכשלו בשחיטה שאינה מהוגנת ויערה הקב"ה ממרומים רוח קדושה וטהרה, ובא לציון גואל בב"א.

הק' שלום יהודה גראס

אבדק"ק האלמין יצ"ו

בית שמש

ספר הבעל שם טוב והשחיטה

פרק א'

המאבק של המתנגדים נגד השחיטה החסידית
המאבק נגד החסידים בגלל ה"סכינים המלוטשים". –
הבעל-שם-טוב זי"ע העמיד שוחטים שלו בקהילות
מסויימות. – הפחד מפני השוחטים. – השבתאים
ואנשי פראנק. – רקע המאבק הכלכלי של המאבק נגד
שוחטים חסידים.

בין הדינים והמנהגים, שמייסד החסידות הנהיג, הי'
השחיטה בסכנים מלוטשים.

במאבק שניהלו המתנגדים נגד החסידים, הם יצאו
בכרוזים וחרמות נגד שחיטה בסכינים מלוטשים.

בקונטרס "זמיר עריצים" מובא כרוז מבראד, שבה
נאמר: "מצורף לזה", עושים המה חלפים לשחיטה דוקא
מלוטשים, דבר שאין אנו מוצאים בכל התלמוד ובכל
הפוסקים, ראשונים ואחרונים, שכל השוחטים אומרים
שבלתי אפשרי לשחוט בהם, שבהכרח בא לידי חלדה

ה הבעל שם טוב והשחיטה

הגרמה ועיקור (דברים הפוסלים בשחיטה). בהמשך הכרוז מובא בין הגזירות והתקנות, "גם אודות החלפין המלוטשין הס מלהזכיר בכל גבול קהלתנו, כי בודאי מעורב שמץ מינות בזה. שחיטת הסכנים המלוטשים הס נבלה וטריפה, וכל אנשי קהלתנו מוזהרים ועומדים לא לאכול משחיטת החלפים ההם, ובכל מקום שיבוא אחד מבני קהלתנו למקומות אחרים, עליו לחקור אם נוהגים שם לשחוט בחלפים ההם, ואז אסור לו לאכול מזבח עכרס במקום ההוא – זבח רשעים תועבה ולא שום תבשיל של בשר, הכלים הס טריפה ונבלה".

מזה מוכח, שהכרוז אוסר השחיטה בסכנים מלוטשים ופוסק שהם טריפה וגם הכלים הס טריפה.

מה ראו על ככה לצאת במאבק נורא נגד השחיטה בסכנים מלוטשים? ומדוע רדפו המתנגדים את השוחטים ששחטו בסכנים מלוטשים? והעיקר: מה הס הסכנים המלוטשים ומי הנהיגם?

בשם "סכנים מלוטשים" נקראו הסכנים שנעשו מחומר מיוחד והושחזו דק וחד מאד.

בשם "סכנים שאינם מלוטשים" נקראו הסכנים של ברזל געמידטע קלינגלעך, שאי אפשר להשחזם דק וחד מאד.

לפני הופעת התנועה החסידית היו השוחטים במזרח אירופה משתמשים בסכנים שאינם מלוטשים. החסידים היו אלו שהנהיגו "סכנים מלוטשים" מאשכנז והפיצו אותם בפאדאליע, אוקראינע ובמקומות שהחסידים היו הקובעים בקהל.

**האם רבי ישראל בעל שם טוב זי"ע בעצמו השתמש
ב"סכנים מלוטשים"?**

תשובה חד-משמעית על כך אין, כי בספר "שבחי הבעש"ט", המכיל סיפורים ומנהגי הבעל שם טוב ותלמידיו, לא מוזכר דבר וחצי דבר אודות "סכנים מלוטשים".

אהרון מרקוס, חוקר חסידות, כותב בספרו "החסידות"ג, כי כשהגיע הבעל שם טוב לגיל שלושים ושש, עבר (מהכפר) לגור בעיר והתקבל לעבוד כשוחט. הוא הנהיג דבר נחוץ חדש בענין השחיטה, הוא השחז את הסכין חד מאוד לפי השיטה שנקראת המכונה בשם "ההשחזה האוקריינית". סכין השחיטה צריך להיות חד מאוד וחלק, ללא פגם.

אולם עד הבעל שם טוב לא השחזו את הסכין כל כך חד, ותודות לחדות הסכין אפשר לשחוט מהר יותר ולהפחית את צער הבהמה.

אבל מרקוס לא מביא שום מקור, שממנו שאב את העובדה שהבעל שם טוב השתמש ב"סכנים מלוטשים".

אולם העובדה שהבעל שם טוב הי' שוחט, או שחט עבור בני ביתו, מובא בספרי סיפורים חסידיים.

(ב) כך כותבים כמה מהמחברים. ראה להלן המקורות על הסכנים המלוטשים. [ראה על זה באריכות בחלק ב']

(ג) הוצאת "נצח", תל אביב, תשי"ד, עמוד 13.

וכך מסופר בספר "קבוצת יעקב" ה, "שהבעש"ט הי' שוחט בכפר קישליוויץ הסמוך ליאזאָלֹוויטש".

ב"שבחי הבעש"ט" מובא, שהבעל שם טוב הי' שוחט עבור בני ביתו כשעדיין הי' נסתר בכפר.

וכך מסופר שם ה:

"שמעתי בשם רב רבי גדלי', וגם מחמי, מעשה שהי'. רבי דוד מקאָלאָמיי נסע לאסוף דמי-חנוכה בכפרים. טעה בדרך והגיע לביתו של הבעל שם טוב. הבעל שם טוב ישב אז והתבודד בחדרו... ושאל את אשתו של הבעל שם טוב, היכן בעלה, וענתה לו שבעלה הי' צריך ללכת לרועה לעזור לו להשקות את הבהמות. שאל רבי דוד: מה אני אוכל כאן? ענתה לו: בעלי שחט עוף ואראה לך את החלף, באם החלף ימצא חן בעיניך אבשל את העוף. רבי דוד בדק את החלף ומצא חן בעיניו. הצדיקת הודיעה לבעלה שרבי דוד הגיע. הוא נכנס הביתה ואחריו נכנס הבעל שם טוב שעדיין הי' נסתר, והבעש"ט שימש את רבי דוד כקטן המשמש את הגדול".

(ד) פרעמישלע, תרנ"ז, נ"א, עמוד ב'.

(ה) עמוד 23.

(ו) ח. שמערוק מוכיח שנפלה כאן טעות, וצריך להיות "ר' דוד מיקאָלאָיעוו". ראה: "משמעותה החברתית של השחיטה החסידית", "ציון" שנה ב', ספרים א-ב, עמודים

סיפור זה מוכיח, שחסידים בימי הבעל שם טוב לא הסכימו לאכול משחיטה של שוחט, עד שבדקו מקודם את החלף.¹

(ז) ראה בספר "שני שוחטים" דיניו ומנהגיו להרה"ג רבי שלום יהודה גראס אבדק"ק האלמין שליט"א - שאלה ל"ג

שמעתי שהרב שליט"א צועק כל הזמן על מצב השחיטה שאין באפשרות לשחוט כל כך הרבה, והבעיה שאין שני שוחטים שבודקים את הסכין.

גם כן שמעתי מרב אחד בבארא פארק שאמר ברבים שהרב שליט"א מביא מהגר"א זצ"ל שלא לאכול אפילו בשבת בשר עוף שלא היו שני שוחטים, ואני חושב שהרב הזה צודק, כי אנחנו לא חסידי הגר"א זצ"ל, אז מה כבודו חושב? אנחנו לא יהודים?

תשובה: ההשגחה על השחיטה ובדיקה והעמדת משגיחים זה בכלל לא דבר חדש, והרב הזה שאמר ברבים ימחול מאוד כי כל אחד שלומד יורה דעה ומקבל סמיכה יודע לכל הפחות קצת ממה שאני כותב לך כאן:

(א) ברוב קהלות ממנין ת"ח וירא שמים להשגיח על בדיקת סכין והריאה שיהא נעשה ע"ד ההכשר) פרי תבואה סימן ל"ט סימן קכ"ט) וגם בירושלים ובקושט"א נוהגין כן מתקנות מהרי"ט ז"ל) שאלות ותשובות קול אליהו ח"א יור"ד סימן א' דף כ"ג). וכן באיזמיר ואגפיה (רו"ח סימן א' אות ד').

א*) עמידת אב ובנו לא מהני (ספר הילולא דרבי להגה"צ מניזנוב זצ"ל שליקט תשובות כמעט כל גדולי הזמן).

(ב) ובהרבה מקומות מדקדקין שיהי' השוחט מושגח משוחט אחר בבדיקת הסכין, סימנים והריאה ומוזהרין באזהרה חמורה בזה מפי מנהיג. העיר וחכמיה (יד אפרים קוני' יפה לבדיקה ו').

והגאון מהר"ש קלוגער זצ"ל גם כן מזהיר שימנו הקהלה רואה נאמן ת"ח מופלג וירא אלקים להיות גודר גדר ועומד בפרץ ויראה שיהא הכל על נכון. ואם לא ימצאו איש ת"ח שיהא ראוי לזה

יקבלו איזה שו"ב מפורסם ביראה שיהא לנאמן רואה. וזהו יותר טוב. כי הוא מבין ביותר כדת מה לעשות ותשלומי זה הרואה יהי דוקא מן הקהלה לבל יהא עליו מורא בשר ודם (תורת זבח אות א').

ג) במקומות שאין נוהגין לחק ולא יעבור שיהיו שנים שוחטים ואחד משגיח על חבירו על כל הנעשה עוברין בשאט נפש על פסק גאוני ותקיפי קדמאי שהתקינו כן. ובעוונותינו הרבים לא אכשור דרא. ואיני רואה שום צד סמך להקל לאכול מהשחיטה אם לא הי' על כל פנים איש ירא אלקים הבקי היטב באומנות ומלאכת שחיטה, ובדיקת סכין והריאה אשר יעמוד שם להשגיח בכל זמן השחיטה והבדיקה ומבלעדו בל ישחט או יבדק אף בהמה אחד כלל וכלל. ואותו המשגיח לא יהי' לו שום עבודה אחרת רק לעמוד ולפקח, ויקבל שכרו מאת הרב המפקח וכל מה שרואה אליו יביא. (בספר בשר צדק סימן ח"י אות ו' האריך מאד בבקיות נפלאה בזה ותוכ"ד דלדעת כל הפוסקים אשר אנו נמשכין אחריהן חובה גמורה להקפיד שיהיו שנים בודקין הסכין וגם הריאה, ובקצת מקומות היו נוהגין כן גם בעופות, ובעוונותינו הרבים נשתנה הדור לגריעותא אלף מעלות ומה שהיו מקפידין עליה בימים ההם שהי' קצת שנים כתיקונם. קהלות הקודש על מכונם. הרבנים במעמדם ואימת הרבנים על אנשי קהלתו בכלל ועל הטבחים בפרט. עאכ"כ שבימינו אלה אי אפשר לזוז זיו כ"ש ממנו רק בהוספת אומץ להחמיר ולא להקל וכד' החת"ס ביור"ד. וח"ו לסמוך על סתם ת"ח ויר"א. כי המעיין בספרי הפוסקים שהבאתי יראה שהקפידו שיהיו שנים שוחטים. פי' דבלא"ה לא ידעו מימינו לשמאלו ופשיטא שלא יוכל לחדור למחשבת השוחטים וטבחים ולהבין ערמומותם, וכמו שכבר צעקו ככרוכיא בעל בית אפרים, והפליתי ואחרון חביב מוהר"ר הלל מקאלאמייע זצ"ל על הרבנים הנותנים הכשרים ואין יודעין בין ימינם לשמאלם מה זה סכין שלימה בלי פגימה ואכמ"ל.

ועל כן ההכרח שיהי' דוקא הבקי היטב בכל מלאכת ואומנות השחיטה, (ועיין שאלות ותשובות בית דוד להגאב"ד סטאניסלאב כי הרבה רבנים ודיינים לא בקיאים בסכיני דשחיטה ולא ידעו ולא יבינו בבדיקת הריאה, עיין שם).

ד) אלו הם הפוסקים גאוני ותקיפי קדמאי רבותינו האחרונים שמהם יוצא דצריך השגחה על ידי שוחט הבקי בכל מלאכת ואומנות השחיטה וגם יר"א בעת שחיתת בהמות הן על הסכין והן על הריאה, בלי שום דיחוי שבעולם.

שאלות ותשובות חת"ס יור"ד סימן י"ג. ודעתו נוטה דגם בדקות יש צורך לזה.

הגאון הצדיק מהר"מ בנעט אבדק"ק ניקלשבורג יע"א. והנהיג גם בדקות, מובא בשאלות ותשובות חת"ס שם.

הגאון הצדיק בעל הפלא"ה זצ"ל. ותיקן כן בעיר ואם בישראל אפילו בשחיתת עופות וכל שכן בהמות בין גסה ודקה. מובא בשאלות ותשובות חת"ס זצ"ל שם.

בשאלות ותשובות ד"ח ח"א יור"ד סימן י"ב למרן הגה"ק מצאנו זצ"ל, והעיד שכן המנהג כמעט כל תפוצות ישראל הגם שהשוחטים מומחים ויראי השם, ויותר החמירו שאם אחד טרוד ילך אחד מהבי"ד עמו לשחיטה.

במעשה רב מנהגי הגר"א צ'. שדעת הגאון החסיד גר"א זצ"ל לאכול מאכלי חלב בשבת מלאכול מבהמה הנשחטה בלי משגיח עומד על גבו.

הגאון הגדול מוהר"ר אפרים זלמן מרגליות זצ"ל בעל בית אפרים, ומט"א, בספרו יד אפרים בקונ' יפה לבדיקה אות ו', וכ' בתוך הדברים שכבר נמצא כמ"פ שעל ידי זה נמלטו ממכשול, ובפרט שעל הרוב אין שניהם שווין בחכמה ובאומנות ואיש את רעהו יעזורו והוא נכון מאד.

הגאון מהר"ר שלמה קלוגער זצ"ל. בשאלות ותשובות טוטו"ד מהד"ק סימן קי"א - וכ' בסימן קט"ו שבמהדו"ת דאפי' בעיר שיש בה רק עשרה בעלי בתים הוי בזמנינו ב' שוחטים, כי לפי פירצת

הדור ראוי להיות כן. ובתורת זבח א' כ' בשמו דתשלומי המשגיה יהי' מן הקהלה ולא מבעל הבית לבל יהא עליו מורא בשר ודם, ומובא בדר"ת סימן א' סעיף קטן ע"ד.

שאלות ותשובות הרי בשמים, מהדו"ת סימן קצ"ח, וכ' דיש חששות הרבה אם השני שוחטים הן אב ובנו. ושכבר הורה זקן מהרש"ק דלא ישחטו אב ובנו בעיר אחת.

פרי מגדים בשפ"ד סימן ח"י סעיף קטן כ"ט. וכ' דבעוונותינו הרבים רבו המתפרצים ביותר ודאי טוב הי' להחזיר הדבר ליושנה שלא ישחוט השוחט עד שיראה סכינו לחכם בעיר. גם שיהיו שנים אצל השחיטה כי טובים השנים מהאחד.

שאלות ותשובות קול אליהו ח"א יור"ד סימן א' דף כ"ג. ומעיד שכן המנהג בירושלים ובקושטא גם כן.

ברו"ח סימן ח' אות ד'. שכן המנהג באיזמיר ואגפיה.

בפרי תבואה סימן ל"ט סעיף קטן קכ"ט. וכ' דברוב קהלות ממנין ת"ח וירא שמים להשגיח על בדיקת הסכין והריאה שיהא נעשה ע"צ ההכשר.

בתבואת שור סימן ח"י סעיף כ' דהחרדים על דבר ד' ממנין ב' שוחטים דוקא.

שאלות ותשובות מהר"ם שי"ק יור"ד סימן ה'. אחר שהעתיק דברי תב"ש, פרי מגדים וחת"ס (הנ"ל) סיים דמי שיש לו כח והממשלה לאשר ולהקים מוסדי התורה) כמו תקנה הלזו) הוא מושבע ועומד. ואפי' צדיק גמור ואינו מאשר ומקיים התורה ביד המבטלים עובר בקרא ד"ארור אשר לא יקום". וכו' ואי עברו וביטלו לא מהני וכו' וסיים בזה הלשון: ואם כן תקנת ב' שוחטים לבדיקת הסכין שכבר כתבו הפוסקים דלא אכשור דרא, וכן כ"ז שיש לחוש גם בדיקת הריאה ואיכא סייג שתהא הבדיקה דוקא על ידי ב' שוחטים אז אפילו גדול אינו יכול לבטל, עד כאן לשונו.

הגאון מהרש"ם זצ"ל בדע"ת סימן ח"י אות ל"ח, וסיים בזה הלשון: והעיד לפני רב אחד שראה קלף ישן ועליו חתומים מאה

רבנים ובראשם הב"י ז"ל שתקנו שיבדקו תמיד שני שו"ב את הסכין וגם הריאה, ופורץ גדר ישכנו נחש. עד כאן לשונו.

בשאלות ותשובות דברי מלכיאל ח"ה סימן רס"ה. וכ' דכתבו הפוסקים שטוב לתקן בכ"מ שיהי' עוד שו"ב בשעת שחיטה ובדיקה. וכל מי שיש בו יראת חטא אינו אוכל ממה שנשחט בלי עומד על גביו. ולדעתי השו"ב [השוחט ובודק] שרוצה לשחוט לבדו צריך בדיקה ברא שמים וכו' עד כאן לשונו.

הגה"ק בעל התניא (מליובאוויטש) זצ"ל בשו"ע שלו סימן ח"י קו"א סק"ט שצריך לדקדק עכשיו מאד שיהיו השו"ב [השוחט ובודק] הממונים זהירים וזריזים וידועים ביראת ד' יותר מהשו"ב [השוחט ובודק] שהי' בזמן התלמיד, או שיהי' איש ירא שמים ביותר ממונה עליהם לבדוק סכינים לפני השחיטה אבל אם אינם זהירים וזריזים ויראת ד' על פניהם אין להאמינם על בדיקת הסכין יותר מבימי חכמי התלמוד שלא היו רשאים לשחוט אלא אף החכם בודק הסכין עד כאן לשונו, והעיר בספר אור שמים יור"ד סימן כ"א דעל פי דברי הגר"ז יוצא לחלוטין ולעיכובא להצריך משגיח דלא די שאין אתנו יודע עד מה להעריך מעלת השוחטים שבזמן הש"ס כדי למצוא טובים מהם ואם הראשונים כבני אדם אנו כחמורים, אלא אף גם זאת שאין ספק כי בעוונותינו הרבים ירדנו פלאים וגם בעסק השחיטה ומצבה לא שפרנו רק להיפוך ירדנו עד ירכתי בור ודי במה שהעיד לן השל"ה על השוחטים שבימיו) בשער האותיות אות ק') כי רבים מהמומחים רחקו לבם מיראת חטא. ועיין עוד במהרי"ל שהי' עוד לפני השל"ה) בשאלות ותשובות מהרי"ל סימן ס"ז) שכתב בענין השחיטה וז"ל: דעתה בדור יתום הלזה שאי"ב יודע בין ימינו לשמאל וצפרניהם של ראשונים ושיחתן עדיפא מכריסן ותורתן של אחרונים כלום יש בדור הזה וכו', ועיין עוד במה שכתב הפרי מגדים בשפ"ד סימן ח"י סעיף קטן כ"ט דרבו המתפרצים בשחיטה. וכן תמצא הרבה, ועל כן לדעת הגר"ז אין שום מבוא להקל בזמן הזה בלי השגחה מעולה, עד כאן לשונו.

ספר בית אברהם סימן ח"י בשפ"ז סעיף קטן ל"ג. וכ' דעתה צריך החכם להיות גם כן אצל מיעוץ הסירכות כי בזמן הזה רבו המתפרצים גם בזה. עיין שם.

בשאלות ותשובות עומק הדעת יור"ד ח"א סימן י"ט. כ' בזאת יבחן השוחט אם הוא ירא שמים, אם יסכים ועוד ידרוש שיהי' איש ירא שמים עומד עליו בעת מלאכתו שתיעשה כדבעי, כידוע דאפי' היותר זהיר מתאמץ עוד יותר ויותר כאשר עומדין עליו ורואין ומסתכלין במלאכתו. ודבר זה רבינו הגדול בשו"ע (יור"ד סימן ח"י סעיף י"ז) הורה לן בשתי תיבות שכתב כי הם (השוחטים) זהירים וזריזים וכו' ועיין בשל"ה (שער האותיות אות ז') שכתב דזהירות נקרא הנזהר בשעת מעשה לשמרה לעשותה כדת שלא יעבור שום דבר מה שמוטל עליו, וזריזות נקרא שזריז קודם מעשה להקדים עצמו בסייגים ובשמירה יתירה שלא יבא לידי שום איסור הן חמור הן קל. עד כאן. והנה כי כן יבורך גבר אשר יחדיו יהיו תמים על ראשו שני תנאים הללו, והעצה הנבחרת לצאת ידי שניהם כאחת הנהו למצוא איש תמים יר"א אשר יטה שכמו לפקח על כל מעשה השחיטה בעין חודרת על כל פרט ופרט עד כאן לשונו. ועיין עוד שאלות ותשובות דובב מישרים קל"א ג.

בספר חותך חיים ה' שחיטה סימן ח"י ענף ד' כ' גם כן להצריך עומד על גבו ולבד מנימוקיו שם כ' דדי לן בהני תרי עדים מהרש"ל ושל"ה שהעידו על העובדא שבא לידם ולא הרגיש השוחט בהפגימה על אף שהי' ת"ח וירא שמים גדול וגם אומן יד וכמבואר ביש"ש חולין סימן ל"ט, ושל"ה שער האותיות אות ק' וביש"ש אחר העובדא סיים שלא לחנם כ' הרא"ש דהרבה צריך ישוב הדעת ויראת ד' בבדיקת הסכין. ובשל"ה אחר העובדא כ' דלא לחנם הי' המנהג של חכמי התלמוד לבדוק הסכין דוקא בעצמם ובכבודם ולא להאמין לשום טבח אף שהוא ירא שמים. וסיים ששמח לראות בירושלים וכל סביבותי' עדיין נוהגין במנהג הלזה להראות לחכמי העיר, עיין שם.

בשאלות ותשובות מגינת ראש סימן פ"א מצריך שנים. וטעמו על פי מה שכתוב בשו"ע סימן ח"י סעיף טו"ב דצריך הרבה ישוב הדעת לבדיקת הסכין שיארע כי יבדוק אדם פעמיים ושלש ולא ירגיש בפגימה, ורק אחר כך ימצאנה כי הכין לבו באחרונה, דבחינת חוש המישוש כפי כונת הלב, והפוסקים האריכו והזהירו עד מאד בגודל המתינות והנחת רוח הנצרכת לבדיקת סכין, ותמצאנו בשמלה חדשה סימן ח"י סעיף ז' ובפלא יועץ אות ש' ובשל"ה אות ז', ובדברים אחדים להגרחי"ד א"ז"ל דרוש י"ד דף ס"ט, ובספר נפש חיים להגמגמ"פ אות ז' ערך זריזין מקדימין, ושאלות ותשובות עונג יו"ט סימן ס"ג ועוד, וידוע גם כן מדרכי הרפואה ותכונת האדם כי לאו כל העיתים שוות ואין הדבר תלוי ביד האדם להטות לבו והרגשיו כפי שירצה, ועל כן כמעט מן החיוב שיהיו לפחות שנים בודקין הסכין בתדירות, דאז אם אחד מרגיש כובד יעזרהו חבירו, עכ"ד.

בספר הנתיבות נתיב ל"ג בד"ה וכן בשחיטה, כ' דלפ"מ שהעיד עלן ראש גולת אריאל עיר וקדיש מלאך אלקים מרן ר' חיים ן' עטר בעל אוה"ח בספר פרי תואר סימן ח"י אות ל"א כי מי שמקיל באיזה מצוה כבר אי אפשר שיעלה לו בדיקת הסכין כראוי, ודבריו הלא מרפסין הרים וגבעות וכל הרואה כזאת רעדה יאחזמו כי מי גבר חי יוכל לומר שלום עלי נפשי, והלא אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. והאיך יקל למצוא אפילו אחד בדרגה זו שלא יקל בשום מצוה, ומי יוכל לבחון כליות ולב לידע מה בלבו של אדם, ועל כן טוב לבחור בשנים שיהיו שנים בודקין הסכין ושניהם יהיו מוחזקין למופלגין ביראת קל חי.

בספר שאלות ותשובות מראה יחזקאל (החדש) סימן מ"ג העלה ה' תקנות שתיקן בעירו גלינא יע"א ותקנה ראשונה דטרם התחלת השחיטה חובה על השו"ב [השוחרט ובודק] להראות סכיניו לשו"ב חבירו ומבלעדי זאת אסור לו לשחוט גסות, דקות, או עופות, ובאות ב' שם דאסור לבדוק הריאה או המסס בלי חבירו שיעמוד על גבו, ובאות ד' שם דכל ריעותא הנעשה בעת השחיטה חובה

על השובי"ם לשאול להבד"צ ואסור להשובי"ם להורות בעצמם, עיין שם.

שאלות ותשובות בית דוד להגאב"ד סטאניסלאב. וכ' דהשני צריך שיהי' לו הסכמות כי הוא בקי בענינים אלו, כי מחמת שיש הרבה רבנים או דיינים דלא בקיאי בסכיני דשחיטה ולא יבינו בבדיקת הריאה ולא מהני עמידתן בזה.

בספר הילולא דרבי להגה"צ אבדק"ק ניונוב בעהמ"ח הדרת ישראל, קיבץ תשובות מכמעט כל גדולי זמנו בחובת בדיקה על ידי שנים דוקא, ושלא יהיה הבדיקה על ידי אב ובנו עיין שם.

בספר ברית מטה משה) על הגדה של פסח, פיוט חד גדיא) כ' שיראו לתקן כי יהיה בדיקה על אתר על ידי חכם לפני ולאחר השחיטה. וגם מי שאין בידו למחות על כל פנים בידו שלא לאכול בשר רק בתנאי זה, ואף שלא ימצא בשר לאכול אפילו בשבתות וימים טובים אל יקל בעבור זה ח"ו דקרוב לודאי הוא שיאכל דבר איסור לפעמים.

ובשאלות ותשובות חיצו שנונים סימן צ"א הרעיש עבור תקנת שנים עומדים ולדעתו אילו הי' סנהדרין בימינו בלתי ספק שהיו גוזרין כן בגזירה חמורה אחר שהחוש המעיד יותר מאלף ראיות, מעיד לן ריבוי הכשלונות בשטח השחיטה לא יאומן כי חדלו לספור, וידוע פי' מן החת"ס זצ"ל דאיזהו חכם הרואה את הנולד) (מחדש) (מהנולד) (לשעבר). והרב אשר ירים יד להכשיר בלתי זה, בדור הזה, עתיד ליתן הדין ואשמת קהלו בראשו תלוי, וכו' עד כאן לשונו.

בספר פעמי צדק יור"ד סימן ח"י החמיר בתשובת קהל שנכשלו במקום שלא הי' עומד ע"ג השוחט) הבאתי דבריו במדור "ענינים שונים".

בפנקס הגדול דק"ק פרעשבורג נכתבו תקנות בענין השחיטה שחתמו עליה הגה"ק מוהר"ר משה חריף זצ"ל, והגה"ק מוהר"ר עקיבא איגר זצ"ל) בעל משנת דרע"ק) וז"ל: בגזירת עירין ובמאמר קדישין פתגמא פתגם המלך מלכותו של עולם וכו' השוחטים אל

ירים איש את ידו לשחוט או לבדוק שום עגל וכבש בהיותו לבדו. כי אם אחד מחביריו השוחטים עומד על גבו ורואה במעשיו שהוכשרו מעיקרו עד סופו וכו' עד כאן לשונו.

בספר זובחי הזבח סימן ח"י כלל ה' אות ו' להעמיד ב' וגם בעופות, יעיין שם, ועיין עוד לק' אות ה' או"ק ט"ו בשם מלבי"ם. ועיין עוד לקמן אות ה' או"ק ט"ז. ובאו"ק כ"ג תוספת טעמים מרובים להחמיר בזמן הזה יותר משנים קדמניות.

ואחר הצעת כל הני דיעות אין גם אחד שיוכל להסס ח"ו בדבריהם. כי מי בדורינו אנו אשר לא נחשב מתלמידי תלמידינו לאחד מהני גאונים הנ"ל אשר נגרר גם בשאר הוראותיו אחריו, וכל שכן בדבר הגדול הזה שחיטה ובדיקה אשר עוסקיה מרובין ויודעיה מועטין והמכשלה עצומה. ולא נשאר לן עצה אחרת לצאת ידי שמים רק בהעמדת שני שיעמוד על גבו השוחט בבדיקת סכינין והריאה.

זכרו נא מה שכתב במשב"ז סימן ח"י סק"ח דאם עבר ושחט וחיסר דבר שתיקנו חז"ל אף על גב שלא נכשל בהדבר שבשבילו חששו חז"ל מכל מקום מקרי "עובר על דחז"ל" עיין שם.

בשאלות ותשובות תירוש ויצהר (סימן כ"ה) אות ב' וז"ל: כל אחד מהשובי"ם מחויב להראות סכיניו לחבירו קודם ולאחר שחיטה ויהי' לכ"א מהשובי"ם איזה חלפים כשרים מוכנים קודם השחיטה... עד כאן לשונו.

בשאלות ותשובות בית הלל (סימן מ"ט) וז"ל: ומה טוב לתקן שבכל שחיטת גסות יראו שני שוחטים סכיניו של כל אחד ואחד, עד כאן לשונו.

ותקנה זו נתקבלה כמעט בכל הקהלות והיתה לחק עולם) השוחט והשחיטות דף צ"ה).

ה) ועכשיו בענין השגחה בשחיטת העופות - מצינו גם בשחיטת העופות שהיירו גאוני עולם להצריך שנים לבדוק הסכין לפני השחיטה ולאחריה.

(א) בשאלות ותשובות חת"ס יור"ד י"ג העיד שתיקן בעל הפלא"ה ז"ל בק"ק פפד"מ דאפי' שום עוף לא ישחטו בלי שנים בודקין הסכין לפני שחיטה.

(ב) ומרן החת"ס זצ"ל העיד שבק"ק פרעשבורג מחמירין בשחיטת הכפרות שבין ר"ה ליוה"כ וקצת פוסקים העירו על דבריו דמשמע שאז החמירו מטעם שמרבים העם להביא והשעה מכריח לזה, ודקדקו מזה דבמקומות שנתפשט לשחוט הרבה בזה אחר זה ודאי צריכין להעמיד שנים גם לעופות, לדעת מרן זצ"ל. עיין בסמוך).

(ג) מרן החת"ס זצ"ל כ' עוד שם דעל כל פנים גם בעופות במקומו שלא תיקנו להעמיד שנים מכל מקום רגילין הב"ד של ג' לבא פתאום לבית המטבחים ולבדוק סכיניהם ולחטט אחרי כל מעשיהם באופן שבכל עת יהיו בגדיהם לבנים, ובכל זאת בכל ער"ח מחויבים להראות סכיניהם לחכם. עד כאן.

ופוק חזי באותה תשובה גופא כמה אישר כחו וחילו להגה"צ מהר"מ בנעט זצ"ל על שהנהיג בעירו להחמיר בע"ז יותר ממה שלפניו והוסיף על זה דאם כבר נתפשט כמה שנים הו"ל כפשט איסורו בכל ישראל ושום בי"ד אינו יכול לבטלו. עיין שם.

(ג*) בשאלות ותשובות ד"ח יור"ד סימן י"ב לשונו סתום וחתום ואפשר לפרשו גם על שחיטת עופות שכתב דכן המנהג כמעט בכל תפוצות ישראל ששני שוחטים אין שוחט אחד בלתי חבירו שרואה סכינו עיין שם.

(ד) גם מדברי הכו"פ סימן ח"י אות טו"ב יוצא כן במקומות ששוחטין הרבה העתקתי הדברים לקמן אות כ"ח.

(ד*) מדברי הגאון בעל בית אפרים זצ"ל) בקונ' יפה לבדיקה אות ו') יוצא כי גם בעופות במקום שהשחיטה מרובה ודחופה כמו שנתפשט בזמן האחרון מן הצורך לתקן שיהיו דוקא שנים להנצל מכל מכשול) בשר צדק סימן ח"י ענף ז').

(ה) בשאלות ותשובות עומק הדעת סימן כ' כי לפ"מ שנראה עוד בדברי הקדמונים כי הרגשת הסכין הוא מלאכה היותר קשה

בשחיטה וכבר אירע אצל היותר גדולים וטובים שלא הרגישו בפגימה דקה מאד ומה נעני אנן בתרייהו, ועל כן הרוצה לצאת דין שמים בכל וכל יהדר אחר שחיטת שנים דוקא גם בעופות, עד כאן. (ו) בשל"ה שער האותיות אות ק' התאונן מאד מאד על מצב השחיטה הרעועה ודעתו שם מאד בהחזרת מנהג הישן שבדקין הסכין לפני שחיטת השוחט וכו' וז"ל: ולא לחנם הי' המנהג של חכמי התלמוד לבדוק הסכין דוקא הם בעצמם ובכבודם ולא להאמין לשום טבח אף שהוא ירש כי הרבה צריך ישוב הדעת וירא שמים לבדיקת הסכין וכו' וסיים שם דכאשר בא לירושלים עיה"ק וראה הנהגת בדיקת הסכין באימה יתירה ובהראותו לחכמי העיר וכן בכל מלכות א"י שמח לבו, ובדבריו שם ניכר שכן נהגו שם בין בבהמות ובין בעופות, וכן העידו זקני ירושלים שהמנהג שם מעולם במקום ששוחטין הרבה עופות ששנים בודקין הסכין.

(ז) בפרי מגדים שפ"ד סעיף קטן כ"ט שכתב דרבו המתפרצים וטוב להחזיר הדבר ליושנה שיהיו שנים אצל השחיטה ושיראה החכם את הסכין וכו' עיין שם, ומיירי בכל מיני שחיטות דבהמות ודעופות.

(ח) בשמלה חדשה סימן ח"י סעיף כ' דבמקומות החרדים לדבר ד' ממנים שנים על השחיטה, וטובים השנים מן האחד. ומיירי גם בעופות דדבריו סובבין על תקנת חז"ל (חולין ח"י) דמיירי גם בעופות.

(ט) עפי"ד הרא"ש, וטור ושו"ע סימן ח"י סעיף טו"ב צריכין שנים לבדוק גם בעופות בזמן הזה, כי על פי דינא דגמרא (חולין ח"י) טבח צריך להראות סכינא לחכם, והטעם שנתבטל מבואר ברא"ש וטושו"ע שם דממנין אנשים חכמים וידועים בזמן הזה הזהירים - וזריזין ולהם מחלו חכמים כבודם, נמצא דהתקנה לא נתבטלה רק במקום שהשוחטים זהירים וזריזין, ופירושו של זהירין וזריזין כבר ביאר בשל"ה (שער האותיות אות ז') דהיינו שמקדים עצמו בגדרים וסייגים ושמירה יתירה שלא לבא לידי שום איסור חמור או קל. וגם בשעת מעשה נזהר מאד שלא לעבור על שום

דבר ועיין מסלת ישרים מפרק ב' עד פרק י'. גדרי זהירות וזריזות ואם כן בהיות שבעוונותינו הרבים נתמעטו הדורות ונחלשו הלבבות ונצמצם כח היראה עד למאד, מאן מפייס מי גדול ממי, ופוק חזי מה שכתב רש"י ז"ל על הכתוב וידועים לשבטיכם דאמר משה רבינו עליו השלום אם בא לפני א' מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא ומאיזה שבט הוא ואם הגון הוא וכו', התבוננו עד היכן הדברים מגיעין כי משה רבינו עליו השלום מבחר מין האנושי אדון הנביאים לא האמין בעצמו להעיד על יראת זולתו. ומה נעני אנן אבתרי, והזמן גרמא להחזיר עטרה ליושנה ולהעמיד משגיח ירא שמים מרבים הבקי במלאכת השחיטה לבדוק הסכין ולעמוד אצל השחיטה גם בעופות) זובחי הזבח סימן ח"י).

י) הרמב"ם בהלכות שחיטה פ"א ה' כ"ו מורה כדינא דגמרא דטבח צריך להראות סכינו לחכם לפני השחיטה ובאם לאו מנדין אותו, ומסתימת לשונו נ' שאינו מחלק בין זמן התלמוד לזמנינו כמו שחילק הטור בשם הרא"ש, וכן נראה דעת הראב"ד מובא במכל מקום שם שכתב הטעם דהצריכו חז"ל חכם לבדיקה ולא הצריכו כן בשאר מצות כתפלין וציצית מפני שצריך לפנות המחשבה היטב בשעת הבדיקה כדי שירגיש בפגימה, שאנו רואין שפעמים יבדוק האדם הסכין ולא ימצאנה פגומה ויחזור אחר כך ויבדוק וימצאנה פגומה אין זה כי אם רוע לב שפנה לדברים אחרים וכו'.

ולבד ממה שלפי זה יוצא דגם בזמן הזה כן, לפי הטעם שנתן דיש לחוש שהטבח לא יזהר ככל הצורך והחכם נזהר ביותר, עוד יש להוסיף מה שכתב הש"ך בסימן ח"י סעיף טו"ב בשם מהרש"ל פ"ק דחולין שקרא תגר על השוחטים בזמן הזה שבודקין הסכין במהירות ובלי כוונת הלב, וכנראה גם הש"ך הסכים עמנו, הרי שכבר בימיו בטלה חזקת הזהירות אצל השוחטים כל שכן בזמן הזה.

ומכל זה מסתבר היטב לומר דדעת הרמב"ם והראב"ד להצריך בכ"מ ובכל זמן משגיחים ירא שמים מאד לבדוק הסכין

ולעמוד אצל השחיטה בכל המינים בהמות חיות ועופות, ובכל זמן, ובכל מקום.) שאלות ותשובות חדוותא דשמעתא סימן פ"ד).

(יא) בספר בי' מטבחי' סימן ח"י על סעיף י"ז כ' בזה הלשון: לענ"ד איני רואה שום צד היתר להקל בזמן הזה בשחיטה בלי שנים בודקין הסכין תחת) ושלוחו) של החכם שבזמן חכמי התלמוד כמבואר בחולין דף ח"י. והלא עיקר פנים להקל בזמן הזה הוא חידושי של הרא"ש כי נשתנו העיתים והשוחטים שבזמן הזה זהירין וזריזין יותר מהטבחים שבימי חכמי התלמוד ולהם מחלו חכמים כבודם. עיין שם ומובא בטור יור"ד סימן ח"י ואחריו במחבר סימן י"ז. והלא הרא"ש בעצמו בתוך דבריו התאונן על שנתבטלה התקנה לגמרי כי אינו נכון דהרבה צריך ישוב הדעת וירא שמים לבדיקת הסכין. וזה כשלעצמו די להבין כי דברי הרא"ש הם יותר לימוד זכות מפסק הלכה, וכן נראה מרמב"ם (וראב"ד). אמר המו"ל עיין לעיל אות י' ותבין הכוונה) וכן יוצא מחמשה חומשי עמודי ההוראה - של"ה) אות ק'). (מהרש"ל) ביש"ש פ"ק דחולין סימן ל"ט). ש"ך) בסימן ח"י סעיף י"ז, פרי מגדים) שפ"ד סעיף קטן כ"ט) שמלה חדשה) סימן ח"י סעיף כ') שהצטערו עד למאד למה נתבטלה תקנה הראשונה בדיקת הסכין לפני השחיטה, והעידו על גודל המכשלה בכל עידן ועידן אשר על פי זה באמת בטלה שפתי צדק שהצדיק הרא"ש המנהג מטעם שהם זהירין וזריזין ועכשיו לא מיני' ולא מקצתי'.

ועל כן כל מן דין איני רואה היתר בשחיטת בהמה להקל בזה. וגם בעופות קשה להקל במקומות ששוחטין הרבה דיש בהו ביטול ישוב הדעת, עד כאן לשונו.

(יב) בשאלות ותשובות קב ונקי סימן מ' וז"ל: ועל דברתו בענין העמדת שנים בשחיטת העופות במקומות שהעסק בהם מרובה, לית דין צריך בושש כי על פי שנים עדים דוקא יקום דבר, והכי זוטרא לכו דברי מאור הגולה בשו"ע הגר"ז סימן ח"י בקו"א סק"ט: דכעת שאין החכם בודק סכין שלפני השחיטה צריך לדקדק עכשיו מאד שיהיו שו"ב הממונים זהירים וזריזים וידועים ביראת ד' יותר

משו"ב שהי' בזמן התלמוד. או שיהי' איש ירא שמים ביותר ממונה עליהם לבדוק סכנים לפני השחיטה, אבל באינם זהירין וזריזין ויראת ד' על פניהם כ"כ אין להאמינם על בדיקת הסכין יותר מבימי חכמי התלמוד שלא היו רשאים לשחוט אלא אם החכם בודק הסכין, עד כאן.

והנה למצוא איש די רוח אלקין בי' להבחין ולהפלות בין שוחט לשוחט איזה לקרב ואיזה לרחק. וברוח קדשו להצביע כי זה האיש ירא שמים יותר מטבחי חכמי הש"ס, מילתא דלא שכיחא. ולהמתין על זה ולמנוע מבשר עד אז הוא גזירה שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה. והעצה היחידה להרבות בודקין אשר בצירופן אולי יגיעו לשיעור ירא שמים יותר מטבח יחידי שבימי הש"ס. ועוד כעין סרך ספיק ספיקא והיינו ספק דלמא השוחט עולה למעלה משוחטי זמן הש"ס, ואפילו לא, אולי מגיע השני המשגיח לדרגא זו. ואולי לא, דלמא גם בל"ז לא יקלקל. ובצירוף כל הני ספיקי כבר יש ע"מ לסמוך בשעת הדחק ולצורך.

ובזה ירווח לן טעמא חדתא להמבואר בשאלות ותשובות טוטו"ד מהד"ג סימן ל"ה שהעביר הגאון מהרש"ק ז"ל שו"ב עבור שאינו רוצה להראות סכיניו לשו"ב השני כי מי שהוא ירא שמים אדרבה רוצה להראות סכיניו להנצל ממשגה וכו', עיין שם ולפמ"ש לעיל יש להוסיף עלה דבאמת כל מה שמוסיפין בבדיקות י"ל מקור גדול מעיקרא דדינא וכמ"ש לעיל דכולי האי ואולי שיגיעו למעלת בודקים זהירין וזריזין שיראת ד' על פניהם תמיד. הנצרך לדינא כד' הגר"ז הנ"ל, ושוחט הלזה המסרב בבדיקת שו"ב השני לאו מיראת הרוממות יתירה דאיתא בי' ושלדעתו די ביראתו לבד, דאדרבה כל שמרבה ביראה יותר נוח לו שיבדקו גם אחרים. דומיא דחז"ל דהווי מכנפי לכולהו טבחי כי היכי דלימטיי' שיבא מכשורא, ועקב ענוה יראת ד', אלא על כרחך זה מראה היפוכו כי אין בדיקת הסכין דבר גדול כ"כ שיצטרכו לה כמה בודקים ומראה לקלות דעתו. ועל כן ראוי להעבירו, עכ"ד.

יב) אמר המו"ל: עיין גם בדברי מלכיאל ח"ה רס"ה שגם הוא חרץ משפט שו"ב שרוצה לשחוט לבדו שצריך בדיקה בירא שמים).

יג) בדע"ת סימן ח"י אות ל"ח דבימי הב"י חתמו מאה רבנים ובראשם הב"י שתמיד יבדקו שני שו"ב את הסכין וכו' ומדבריו שם נ'. דגם בעופות כן שהלא האריך שם בדע"ת לבאר כי עיקר החששות בשחיטה הוא הסכין, וזה שייך גם בעופות.

יד) בשוחט דברי מלכיאל ח"ה סימן סה"ר נ' גם כן דבמקומות שיש עסק גדול בשחיטת העופות יש להעמיד דוקא שנים לעמוד על השחיטה, ושו"ב שמסכים לשחוט לבדו צריך בדיקה אחר ירא שמים שלו שודאי אינו שלימה, עיין שם.

טו) בספר בית אברהם סימן ח"י בשפ"ז סעיף קטן ל"ג דעתה צריך החכם להיות גם כן אצל מיעוץ הסירכות כי בזמן הזה רבו המתפרצים גם בזה, עיין שם, ועפ"ז העלו בשאלות ותשובות בתי לוי סימן כ"ד, ובספר עוד חזון. ערך שחיטה, דבימינו שנתרבו הפרצים גם בשחיטת העופות על ידי ששוחטים ביום אחד עופות למאות במקום אחד והמכשול עלולה מאד, גם שם צריך להעמיד חכם ומומחה לבדוק הסכין ולפקח על שאר הענינים, עיין שם.

טז*) המלבי"ם תיקן בעיר בוקארעשט שהשוחטים מחוייבים להראות סכין של שחיטה זה לזה קודם ואחר השחיטה, וכל שיעבור על זה שחיטתו פסולה, ונפסל עולמית) שאלות ותשובות יד אלעזר ק"ז).

טז) ובספר חמדת לב דף ק"ד כ' אגב אורחא בענין תקנת שנים שוחטים דלפ"מ שעולה מד' הפוסקים דתקנה הוא, אם כן אפילו ירצה להקל על סמך שהשוחט היחידי ידקדק הרבה ויחמיר ביותר לא הועיל, ואסור לעשות כן. ואדרבה, יש בו משום איסור בל תשחית, עיין ברמ"א סימן ח"י סימן י"א וט"ז סעיף קטן י"ז, וב"ח שם, וכן כתוב בכו"פ, ובשפ"ד ומש"ז שם, ובתורת יקותיאל סק"ד, ושמלה חדשה סי"א ותב"ש כ"ג, כו.

טז*) וכן מבואר בשאלות ותשובות עומק הדעת יור"ד ח"א סימן י"ט להחמיר גם בעופות, מובא לעיל אות ד' מספר 1.

יז) וכ"ה בספר חותך חיים מובא לעיל אות 20, וכן כתוב בספר שאלות ותשובות נחמד מפז עיין להלן אות כז'.

חי) וכן נראה בשאלות ותשובות מגינת ראש סימן פ"א, מובא לעיל אות 12.

יט) ובשאלות ותשובות מראה יחזקאל החדש סימן מ"ג מובא לעיל מספר 24, דתיקן בעירו דאסור להשוחט לשחוט גם עופות טרם יראה הסכין לשו"ב חבירו.

כ) לעיל במספר 26) הבאתי שקיבץ הגה"צ מניזנוב זצ"ל תשובות מכמעט כל גדולי זמנו בחובת בדיקה על ידי שנים דוקא, ואין הספר תחת ידי, אבל כאשר יראה המעיין שם בפנים ימצא כי מנימוקי הרבה הפוסקים ההם יוצא הדין להחמיר גם בעופות, עיין שם.

כא) וכמו"כ הבאתי במספר 1) אודות חתימת ק' רבנים בתקנה זו ויש לחוש להרבה או לכל שהחמירו גם בעופות כן. ועל כל פנים חזי לאיצטרופי להתאמץ ולהחזיק בתקנה זו גם בעופות.

כב) בספר ברית מטה משה, הבאתי מספר 27) חידש דגם מי שאין בידו לתקן הרבים, על כל פנים בידו למנוע עצמו מלאכול בלי שנים שוחטים, עיין שם.

כג) והגיע לידי עוד תשובה כת"י לאחד מח' דורינו וכ' שם כמה ראיות חזקות להצריך בזמן הזה השגחת עומד על גבו השוחט לבדוק הסכינין ולפקח על כל הנעשה גם בעופות. והוסיף דלא מיבעיין לשיטת הפוסקים אשר נדב לבן אותנה לתקן תקנה גם לשחיטת עופות גם לפני מאה וחמישים שנה) אמר המו"ל: עיין מה שכתבתי לעיל בכ"ב האותיות, ותבין) ודאי דלא אכשור דרא אולם גם להפוסקים אשר כתבו בפירוש שתיקנו רק לבהמות כאשר מתבוננין בנחת ובהשכל בדבריו הקדושים בקל יכולין למצוא טעם לשבח לתקנה זו בזמן הזה גם לעופות.

לדוגמא: הביטו וראו מה שכתב בשאלות ותשובות חת"ס יור"ד סימן י"ג דבק"ק פרעשבורג אף שאין מדקדקין לשנים כל השנה מכל מקום בשחיטת כפרות שבין ראש השנה ליום

כד הבעל שם טוב והשחיטה

הכיפורים מקפידין, והטעם דאז השחיטה מרובה והשוחט מוטרד בשחיטתו ונחוץ לאחר שיעמוד ויבדוק גם כן הסכין, והוא הדין בזמן הזה כל השנה ששוחטין כל שעה עופות למאות והטירדה ודאי יותר גדולה משם, גם דעת מרן החת"ס זצ"ל מסכמת להצריך שתים דוקא.

וכן נראה מלשון הרש"ק שכתב (בשאלות ותשובות טוטו"ד מהד"ת קט"ו) אשר לפי פירצת הדור והעזות ראוי להיות כן שיהיו שני שוחטים דוקא ואפי' בעיר דלית בהו יותר מי' בעלי בתים, ומדורו של הרש"ק עד דורינו אנו נתמעטו הלבבות ונתרבה העזות, וגם בשחיטת העופות יש עזות וחוצפה בהרבה ענינים. ופשוט שלדעת הרש"ק נצרך ב' שובי"ם דוקא, אחד שוחט ואחד עומד על גבו.

ועוד צריכים לשים לב כי סדרי השחיטה שבזמן הזה הוא במהירות רבה הרבה מאות לשוחט בשעה אחד, וכפי שהעידו לפני כמה שוחטים יראים לדעתן אי אפשר שלא יאבד השוחט הרגשתו באמצע העבודה פוק חזי מה שכתב הגר"ז בסימן ח"י קי"א סק"ה להזהיר לשו"ב דגם הבדיקה שבין השחיטות יהי' לאט לאט ובכוונת הלב ולא במהירות כלל דבמהירות קצת אינה בדיקה כלל.

ועיין מנחת יוסף ביאורים סעיף קטן פ"ט שכתב תוכחה לשוחטים המתפארים במלאכתם שהם אומנים גדולים ושוחטין הרבה בזה אחר זה ובמהירות והסכין יפה. והוא מסיבה הנ"ל על שבודקין במהירות ואם הי' בודקין לאחר שחיטה במתינות ובכוונת הלב יש לומר שהיו מרגישים ואינם יודעים כי בנפשם הוא.

וראה נא מה שכתב בדר"ת סימן ח"י אות כ"ב בשם ספרי השו"ב [השוחט ובודק] שכל שוחט יבדוק סכינו מדי יום ביומו בוקר קודם תפלת שחרית כי אז יהי' לו הרגשה מעליא והוסיף דאף על גב שיש שפקפקו על זה מטעם שעל ידי זה יטרוד תפלתו אחר כך וגם מטעם איסור עשיית חפצים קודם התפלה. מכל מקום דעתו מכרעת לדלג על כל חששות הללו כיון שי"ל שינצל עי"ז

מחשש אכילת איסור אם יש לחוש שאחר התפלה לא ירגיש כ"כ להעמיד הסכין בלי חשש פגימה כל שהיא, עיין שם.

הדברים מבהילין עד היכן כח של הרגשה מגעת וכמה קל כח הפסדו כי באי עשיית שום דבר רק שהיית הזמן מאז קימתו בבוקר כבר אבד חלק מהרגשה, עאכו"כ העובד כמה שעות שמפסיד יותר מדאי, ואינו חומרא לבד להצריך בודק סכינין. (ובמדור "ענינים שונים בשחיטה וטריפות" אות י' תמצא טעם לשבח שהשוחטים מעניינים שיצא בדיקת סכיניהם חד וחלק. ויש להם נסיון נורא בזה, ומה"ט גם כן ההכרח שיהי' בודק מן הצד, עיין שם).

ועיין במנחת יוסף ביאורים סעיף קטן פ"ג לבדוק הסכין אחר כל ה' עופות ולא לשחוט יותר מה' מבלי בדיקה בינתיים והסכים עמדו בדכ"ת סימן ח"י אות ע"ז (ועיין במדור "ענינים שונים בשחיטה וטריפות" דיש אומרים דבשחיטה זמנינית לכו"ע דינו כן) ויש חולקין על זה והוא השמלה חדשה סימן י"ג ושפ"ד סעיף קטן ח"י שכתבו דבעיוה"כ בשחיטת הכפרות וכדומה שיש לפניו לשחוט הרבה ולא יספיק הזמן קרוב הדבר שמסיבת הנחוצה לא יבדוק היטב בכוונת הלב ובמתן על כן יש להקל שלא יבדוק בינתיים עד לשון שואל. עיין שם.

ועכשיו ממנו נקח ראיתא עצומה ומבוררת להצריך בהכרח ומעיקרא דדינא בודק סכינין לבד מהשוחט, בזמן הזה, דזאת ידוע שסדר השחיטה בשחיטות הגדולות לשחוט הרבה מאות בתוך שעה אחד של ס' דקות. ושם לפי דבריהם בודקין הסכין אחר כל כ' עופות, ויש אומרים מה' עופות. ובמקומות שאין העסק גדול כ"כ מכל מקום שוחטין לערך ג' וד' מאות לשעה, ופחות מזה קשה למצוא, ובאותן מקומות בודקין גם כן אחר לערך כל כ' עופות. ואם כן אין יוצאין להלכה לשום דיעה. כי להמחמירין לבדוק אחר כל ה' ודאי דאין יוצאין והמקילין שלא לבדוק הלא כתבו להדיא שטעמם שמחמת המהירות לא יבדוק היטב בכוונת הלב ובמתן ועל כן יש להקל) עיין שמלה חדשה סעי'ג ופרי מגדים בשפ"ד סעיף קטן ח"י, ואם כן בימינו שבודקין אחר כל כ' או מ"ה בדיקה

כו הבעל שם טוב והשחיטה

מהירה שהלא טרוד הוא במלאכתו והרבה פועלים ממתניין לו לכולא עלמא לא טוב עושין. ואפילו אם יצויר לדקדק לבדוק אחר כל ה' גם כן דלא כמאן דאף המחמיר לבדוק אחר כל ה' לא כוון להקל בבדיקה מהירה חס מלהזכיר, דבר המבואר בכל הפוסקים ממש שצריך מתינות גדולה וישוב הדעת מרובה, והחוש מעידו, והמעין היטב בדברי פוסקים הנ"ל בעיניו יראה דבזה כולם מודים רק דהמחמירין כוונתם לסדר בדיקה מתונה יותר.

ומהאי טעמא באמת העצה היחידה להעמיד אצל כל שוחט בודק סכינין שזה כל עבודתו ואין לו עסק אחרת כלל ויבא בכל בוקר בכמה סכינין חדין וחלקין לתחלת השחיטה ומיד אחר חמש או עשר עופות יתן להשוות סכין החדש והיפה ויקח ממנו את שלו לאחר שבדקו ויבדקנו גם הוא במתינות, ואחר י' עופות יחליף שנית, באופן שגם הבעל הבית יסכים לזה ובכל עת יהיו הסכינין טובים ויפים.

ועוד רווח גדול ירוויח בזה דאיתא בפוסקים (עיין שמלה חדשה י"ד, תב"ש כ"ח, בית אברהם בש"ז סק"ה, מנחתז"ב כלל י' עשרון סעיף קטן כ"ג) דכל מה שכתב להקל בעופות באיזה צד שיהי' לשחוט בלא בדיקה לאחר שחיטה הקודמת זה דוקא כשלא אירע לו שום סיבה בשחיטה שלפניו שלסיבתה יתקלקל הסכין, אבל אם אירע לו איזה סיבה בשחיטה הקודמת שיש לומר שנפגם הסכין. מחמתה כגון שחתך הסכין במפרקת, או שנמצא איזה דבר בוושט שנחתך על ידי הסכין שוב אסור לשחוט אחר כך בסכין זה אף בשעת הדחק וערב יום הכיפורים בלתי בדיקת הסכין תחילה וירחץ הסכין קודם הבדיקה כדת ואחר כך יבדקנו י"ב בדיקות עד כאן.

ובעונותינו הרבים זהו גם כן רגיל במקום שהמלאכה מרובה וממהרין השוחטים לכלות מעשיהם נוגעין הרבה במפרקת והנסיון להשוות להפסיק העבודה ולבדוק אז גם כן נתגדל כי מעכב הרבה פועלין עבור זה, אולם אם ישתמשו בעצה הנ"ל להעמיד בודק סכינין ויוכל להחליף וליתן סכיניו לבדוק כפי רצון לבו אין חשש.

ועוד חסרון גדול בבדיקת הסכין על ידי השוחט בעצמו שהלא הבדיקה צריך להיות במתינות וישוב הדעת בתכלית כמבואר בשו"ע סימן ח"י סעיף י"ז ובשמלה חדשה וכל האחרונים וכו"ל וזה אי אפשר מטעם שכפי המציאות טבע בני אדם אם מעכבין הציבור ועיניהן תלויות בו אז על כרחך דעתו מבולבלת להיות אץ בדרכו ואי אפשר לצמצם כל מוחו למה שעושה כי מקצת ממנו מוטריד בעל כרחך וכן בנידון דידן כשעושה השוחט לעשות מלאכתו ועשירות בשביל הצבור הממתינין לו מנוחתם פועלים יושבים ומצפים, ברור כשמש שתשעים ותשע אחוזים מבני אדם יוגזל מהם בכהאי גוונא מנוחם והרחבת דעתם, וזהו מעוות לא יוכל לתקן רק בהעמדת בודק סכינין, מלדעת ההפלא"ה ודעימאי' (עיין באות לעיל) דמצרכו שני בודקין יצטרכו בכהאי גוונא שני בודקי סכינין כי בדיקת השוחט אין מצרפין כנ"ל.

ודבר פשוט שכל אלו התיקונים לא יועילו לענין מה שיש לחוש בגוף השחיטה שעל ידי יגיעת הגוף יבא בקל לידי דרסה מפני כבדות הגוף לאחר מלאכה מרובה.

ועוד נ"ל עפמה שכתב בתוס' פסחים דף י"ד ד"ה שתי פרות דעיר שמתקבצין שם ממקומות שונות צריכין להחמיר כמנהג כל מקום, אם כן הוא הדין בדידן כיון שיש מקומות שנהגו להעמיד עומד על גבו אפילו בעופות (עיין לעיל) הדין נותן להחמיר בזה בכל מקומות שיש שם קיבוץ מקומות שונות. ולדעתי כמעט רוב עיירות בזמן הזה הם מסוג זה לאחר שעלה הכורת על מדינת אייראפע והנשארים נסו לנפשם. בכל קצוות תבל, באופן שבכל עיר ועיר תמצא בזמן הזה קיבוץ ממקומות שונות.

ולא אמנע מלכתוב בשם חכם אחד מה שאמר ליתן טעם להצריך משגיח על גבו השוחט לבדוק סכיניו, על פי המבואר בשו"ע הגר"ז. סימן ח"י קו"א סק"ט שיש לדקדק בזמן הזה שיהי' השוחט יותר ירא שמים משוחט שהי' בזמן התלמוד, או שיהי' ירא שמים ביותר ממונה עליהם לבדוק סכינים, עיין שם.

כח הבעל שם טוב והשחיטה

בנושא זה מוצאים אנו סיפורים שונים ב"שבחי הבעש"ט". כך מסופר שרבי יודל מטשידנוב, קרוב משפחה של רבי נחמן מקאסעוו, לא רצה לאכול בשר, רק דגים, כי לא בדק את החלףט. גם רבי דוד פארקעס,

נמצא שנשאר לן לבחור באחד משתים או שוחט יר"א או ממונה הבודק סכין, איש נאמן ויר"א, שיקול הדעת מכרעת לבחור בממונה שהרי מבואר בשאלות ותשובות ד"ח יור"ד ח"א סימן ז' שראה הרבה יראי השם ולומדי תורה שנתקלקלו לאחר שנתרגלו באומנות הלזו של שחיטה, וכע"ז בשמלה חדשה כי אם אין השוחט ירא שמים מרבים יורד מטה מטה. ואם כן יותר טוב לבחור בממונה כי השוחט עלול בניקל ליאבד הימנותו כעבור זמן קצר. לא כן העומד על גבו שאינו שוחט.

ועוד טעם על פי מה שכתוב בחי' מהרא"ל צינץ זצ"ל יור"ד רי' סימן ח"י באורך כי הרגשת הפגימות הוא דבר הקשה שבשחיטות כי לפעמים אחר בדיקה יפה ומהוגנת יבא אחד וירגיש בפגימה ועל כן צריכין להזדרז באופן היותר אפשר, וכל המרבה לבדוק הר"ז משובח. עיין שם, ומי יאמר זכיתי לבי לבדוק כדבעי, אולם כאשר יתחזק הדבר בהעמדת עומד על גבו ודאי יועיל הרבה לשפר המצב.

ועוד על פי מה שכתוב בח"א כלל קמ"ג אות ד' כי עיפות וביטול שינת הלילה גורמים ביטול כח ההרגש. וכן מבואר במט"א סימן תר"ה, ופרי מגדים שם, ובכו"פ ובישויע"ק סימן ח"י ועוד, ואם כן מי יוכל לעמוד איתן חזק שכל ימיו ישן בלילה שיעור הנצרך, והלא כידוע אין זה תלוי בדעת האדם, ותלוי לפי מצב האדם ופגיעותיו הבאים עליו וחיוזק העצבים וכח העצבים שלו. ועל כן טובים שנים לבדוק מן האחד.

(ח) "שבחי הבעש"ט", עמוד 124.

(ט) "ואמר לו בעל-הבית מה יאכל רום מעלות דגים אין לי, בשר לא יאכל מחמת שלא בדק הסכין".

תלמיד הבעש"ט, הקפיד על כך. הוא לא הסכים לאכול עוף, עד שבדק בעצמו את החלף, ולא סמך אף על הבעל שם טוב, שהסתכל על העופות וצוה לאוכלם...

וכך מסופר עליו י:

רבי דוד פארקעס הגיע עם הבעל שם טוב לקאַנשטאַנץ. הבעש"ט צוה לשוחט שיופיע בפניו ויראה לו את החלף, ולא הגיע מיד. הבעש"ט עמד להתפלל והשוחט הגיע, ולא רצה לחכות (עד שהבעל שם טוב יסיים את תפילתו), וגער על אשתו של בעל הבית, שתתן לו (עופות) לשחוט. היא נתנה לו והוא שחט והלך לו. לאחר התפילה שאל הבעל שם טוב: האם השוחט עדיין לא הגיע? ענו לו: העופות כבר ממולחים. הביט בהם ואמר שיאכל אותם, ורבי דוד הנ"ל לא רצה לאכול מהם. והבעל שם טוב לא הקפיד על כך.

בכדי להבין מדוע בעל "שבחי הבעש"ט" תיאר את רבי דוד פארקעס שהחמיר יותר מהבעל שם טוב, צריך לדעת שלפי המסורת החסידית היי רבי דוד פארקעס, מגיד במז'בוזש, מנגד לדרך החסידות של הבעש"ט (כנראה שהושפע מקבוצת המקובלים, שהיו בימי הבעש"ט). ולאחר מכן, כששמע אודות גדלותו של הבעל שם טוב, הלך הוא ביחד עם המגיד ממעזריטש לסעודה שערך הבעל שם טוב. מיד לאחר נטילת ידים אחזתו שינה ונרדם, בחלומו ראה שהאר"י הקדוש מתווכח עם הבעל שם טוב על כוונות נטילת ידים, והאר"י הסכים עם הבעל שם טוב.

ל הבעל שם טוב והשחיטה

אולם לא תמיד הסכימו השוחטים להראות לבעש"ט או לתלמידיו את החלף.

ב"שבחי הבעש"ט"א אכן מסופר, שהקהל בסלוצק התרעמו נגד הבעש"ט בגלל דרישתו לבדוק החלף של השוחט, וזהו בקיצור סיפור המעשה:

כשהי' הבעש"ט בק"ק סלוצק והי' אצל אשה אחת, אמר הבעש"ט: שצריך לראות הסכין לפני שישחט השוחט עבורו בשר, והוצרך השוחט לבא ולהראות לו הסכין. ולאנשי העיר חרה להם עד מאוד דבר זה איך מלאו לבו לראות הסכין אצל השו"ב דמתא ובפרט בקהלה גדול, אבל לא יכלו לעשות לו מאומה כי האשה העשירה צותה עליו לבוא...

הבעש"ט אף תיקן חלף של שוחט, שהי' חותנו של בעל "שבחי הבעש"ט".

כך מסופר ב"שבחי הבעש"ט"ב, שבשדה-לבן הי' מפורסם הצדיק רבי אברהם פאדליסקעריג. פעם אחת לא מצא חן בעיניו שום חלף, שלחו להביא כמה שוחטים ממקומות שונים ואף אחד לא הצליח להעמיד חלף לשביעות רצונו. פעם הגיע הבעל שם טוב לעיר, ואמר שהאורח מצא חן בעיניו, אבל אינני יודע איך לכבדו, וסיפר לו אודות החלפים. אמר לו הבעש"ט שהוא יעמיד החלף. הבעש"ט העמיד החלף וזה מצא חן בעיני רבי

יא) שם עמוד 83.

יב) עמוד 68.

יג) הוא הי' תלמיד הבעש"ט, ובספר "תפארת עוזיאל" של ר' עוזיאל מייזליש, מובאים תורותיו.

הבעל שם טוב והשחיטה לא

אברהם פאדליסקער, ושחטו ואכלו והבעש"ט הבטיחו לשלוח שוחט, ושלח את חותני ז"ל ונתעשר שם...

מדוע החמירו הבעש"ט ותלמידיו כל כך בענין השחיטה, עד שרצו לבדוק את החלף של כל שוחט וגם להעמיד שוחטים במקומות מסויימים? כל זה קשור בענין הקבלה.

המקובלים בפולין לפני תקופת הבעש"ט וגם בזמן הבעש"ט וגם הבעש"ט בעצמו ותלמידיו היו בדעה, שהשולחן שעליו אוכלים, דומה למזבח שבבית המקדש, השוחט הוא כהן הגדול והחלף הוא אחד הכלים של בית המקדש.

גלגולים

השוחט שהוא בבחינת כהן גדול, צריך לכוון בעת שחיתת הבהמה, לתקן את הנשמה שמגולגל בבהמה ומחפש תיקון...

בספר "חסד לאברהם" המקובל הארץ-ישראלי, רבי אברהם אזולאי- מובא, שישנם נשמות חוטאות, שמתגלגלים ב"דומם, צומח ובעלי-חיים" (אבנים, צמחים וברואים חיים); והנשמות המתגלגלים ב"בעלי חיים טהורים", בהמות או עופות המותרים באכילה, הם במדרגה גבוהה יותר, ויכולים לקבל תיקון על ידי שחיטה כשרה, ועל ידי אכילת צדיק מהבשר...¹⁷

(יד) נפטר במאה ה-17.

טו) ראה בספר התגלות הצדיקים דף...?

לב הבעל שם טוב והשחיטה

לכן על השוחט להיות ירא-שמים והחלף צריך להיות ללא כל פגימה, כדי שהשחיטה תהי' כשרה...

אמונה זו בגילגולים ותיקון הנשמה החוטאת שנתגלגלה בבהמה על ידי שחיטה כשרה התפשטה במזרח איירופה על ידי רבי אליהו בן אברהם הכהן מאיזמיר, בעל "שבט מוסר"^{טז}, והוא מייעץ " לשוחט, שיגיד תפילה מיוחדת, כדי לפדות את הנשמה שנתגלגלה בבהמה זו ^{יז}.

מלחמת הסכינים המלוטשים

אבל מדוע רדפו המתנגדים כל כך את החסידים שאכלו מהשחיטה של ה"סכינים המלוטשים"? מדוע החרומו את אלה ששוחטים בסכינים מלוטשים?

כי השוחטים היו בין החסידים הראשונים, קשורים לבעל שם טוב, ביחד עם חזנים, מלמדים ומגידים.

אמת, בין ראשי הלוחמים נגד החסידות היו גם מגידים, כמו רבי ישראל לייבל, המגיד מסלוצק; רבי דוד, המגיד ממאקאו ורבי יעקב ישראל, המגיד מקרעמעניץ, אבל כל אלו היו מגידים שקיבלו משכורת קבועה מהקהילתם, ואילו מחנה המגידים השני היו כאלה שהלכו מעיר לעיר ובכל מקום היו אומרים דרשה בבית הכנסת, והיו מקבלים תשלום עבור זה מהקהילה או מהמתפללים.

(טז) ספר זה נדפס כמה פעמים וגם באידיש וגם בלדינו.

(יז) שבט מוסר פרק ל"ו.

(יח) ראה ח. שמרוק...

לג הבעל שם טוב והשחיטה

ב"שבחי הבעש"ט" ישנם כמה סיפורים אודות שוחטים. מסיפורים אלו ניתן ללמוד, שהשוחטים היו מהשכירים המשועבדים בקהל, מלמדים מגידים וחזנים, שהצטרפו לתנועה החסידית יט.

לכן רדפו המתנגדים את השוחטים שהפכו לחסידים, כי השוחטים היו בעיניהם בפורקי-גדר, הם לא רצו לשלם מס הקהל. גם הקצבים לא רצו לשלם וכן גם עניי עמד.

בפולין היתה תקנת הקדמונים, שהשוחט צריך להראות את החלף שלו להרב, שיבדוק אם השוחט התקין אותו היטב. כן ישנו תקנה מ"ועד מדינת ליטא" משנת שצ"ט (1639) על פיו "על בית-הדין לבדוק את החלף לפחות אחת בשבוע".

השוחטים גם היו חייבים להוציא קבלה חדשה על שחיטה ולשלם עבור כך לרב.

הרב היי יכול לאסור את השוחט בקלות, עליו היי רק לומר שהשוחט לא מסוגל להתקין חלף כראוי, כי ידיו רועדות ובבדיקת החלף שלו נמצא עליו פגמות.

השבתאים והפראנקיסטים בשיטתם להאכיל נבילות וטריפות

המתנגדים גם חששו מהמנהג החדש שהנהיגו החסידים לשחוט ב"סכינים מלוטשים", כי בעת הקמת תנועת החסידות לא ידעו על מנהג זה והמתנגדים (כמו

יט) ראה בן-ציון דינור, "במפנה הדורות", עמוד 145.

לד הבעל שם טוב והשחיטה

גם הבעש"ט ותלמידיו חששו מהשוחטים – השבתאים ואנשי פרנק – ששחטו בכוונה תחלה טריפה.

(כ) בא וראה מה שכתבו בשו"ת דברי חיים, ובשו"ת חתם סופר, ועוד בספר טיול בפרדס, ועוד. וז"ל שו"ת דברי חיים (יור"ד ח"א סימן ז'): "שעל ידי השוחטים קלים יצאו מדינות שלימות מדת ישראל ואבד זכרם".

ושם בשו"ת דברי חיים (יורה דעה ח"א סימן ו') כתב וזה לשונו: "ועיני ראו כמה יראי השם לומדי תורה שהיו אצל צדיקים, ולאחר שנתחנכו באומנות הלזו נהפכו לאיש אחר אשר אם לא ראיתי בעיני לא האמנתי", עכ"ל.

ומרן החתם סופר זי"ע כתב בשו"ת חת"ס או"ח סימן ר"ה, כי המלך זקן וכסיל יושב על כסא של ג' רגלים חזונים שוחטים וסופרים, עיין שם. (וכעין זה בספה"ק תולדות יעקב יוסף פרשת נשא, ד"ה והעולה).

ועיין בספר טיול בפרדס להגה"צ משאמלוי זצ"ל הי"ד, שכתב בחלק א' (מערכת שחיטה) כי כח הציונות נתהווה גם ע"י השוחטים הקלים ובשר טמא שנתפטמו שלומי אמוני ישראל, עיי"ש.

וזה לשונו של הגה"צ מוה"ר עקיבא יוסף שלעזינגער זצ"ל בעהמח"ס לב העברי כותב וז"ל שם: הגהצה"ק ר' נתן אדלער זל"ה רצה לפסול השו"ב דפפ"ד, ולהכניע החותם של הסטרא אחרא השורה על השובי"ם הפסולים בסוד על חרבך תחי' וכו', ואלמלא השיג כל רצונו הי' בא משיח צדקינו, אך הס"מ העמיד עליו רודפים קצבים, והוצרך לברוח מפפ"ד, ותלמידו החתם סופר רץ אחריו כמה פרסאות וכו' עכ"ל. (הובא בספר משכיל אל דל להגה"ק מוה"ר הלל מקאלאמי זי"ע, עיין שם באריכות).

ובספר הקדוש קב הישר פרק ק"ב מבאר: למה ברוך מרדכי בגימטרי' 502 כמנין בשר, וכמו כן ארור המן בגימטרי' 502 כמנין בשר: שכל השחיטות של חצי מיליון יהודים בשנת ת"ח ות"ט היה בגלל הבשר הטרף רח"ל.

ונעתיק עוד כמה מכתבים וקו"ק ודרשות מהצדיקים והקדושים האמיתיים מדור העבר:

דעתו של הגה"צ מקאשוי שליט"א אודות מצב הכשרות אצל השחיטה וכו' בארה"ב, בחודש תמוז תשמ"ה לפ"ק, נדפס עתה בספרו החדש ברכות שמים על מסכת שבת פרק ב', בקונטרס קצה השמים פרק ה' (עמוד כ"ז), ועיין עוד לקמן עמוד ש"נ.

מכח זה של חורבן הקהלות בעונותינו הרבים וכמעט אין שום קהלה מסודרת על פי הנוסח שהי' באירופא, נמשך גם כן ירידת הכשרות בדברים חמורים מאוד, והשחיטה, והאפי', והבישול, וכמעט כל המאכלים, הכל נמצא ביד יחידים, המה המושלים והמשלמים, אשר אפילו אם היו יראים וחרדים, הלא אין שום נאמנות לבעלי העסקים, וקל וחומר שהרבה המה מהירודים, ורבה העזובה בקרב הארץ, וגברו בעלי זרוע, ואימתם מוטלת על הבריות, ובפרט שהכל נעשה בכמות רב בסיטונות ובמהירות, וסומכים בכל דבר על היתרים של הפסד מרובה ושעת הדחק וכו' והרבה אף בלי היתר, והחיוב הי' שהרבנים אשר יש להם על כל פנים קצת דמיון לקהלות הישנות, שיסדרו שיהא להם יד בכל עניני חיי הנפש, ויעמדו על המשמר לדאוג על כל פנים עבור קהילתם, ועל ידי כן יתחזק כח הכשרות להכלל כולו, ובאמת הי' מציאות לזה אם יתחזקו הרבנים על עמדם ולעשות בענין זה מה שביכלתם, ואין שום ספק שיצליחו בשליחותם, כי במצב של היום הירידה מיום אל יום וכל אחד עושה ככל הישר בעיניו, עכ"ל, עיין שם עוד.

הוראה ואזהרה לאפרושי מאיסורא ממרן גאב"ד קאשוי שליט"א

רפאל בלום

ראב"ד דק"ק קאשוי יע"א בעדפארד היללס, ניו יארק יע"א
 ב"ה, יום י"ג מדות של רחמים תשמ"ג לפ"ק פ' האזינו
 שלו' וברכה לכבוד כל תלמידיי החביבים הע"י
 אחדש"ה אודות שנשאלתי כמה פעמים, מענין בשר
 בהמה שיש מערערים, שאין החלב מנוקר כראוי.
 הנה כפי שראיתי בעצמי, בשבוע זו, במעמד מנקרים
 מומחים, נתברר כי בעו"ה, שהבשר שקנו בשבועות אלו,
 מחנויות המוחזקים להיותר טובים ומהודרים, אינם מנוקרים
 כראוי, שנשאר עליהם חלב דאורייתא, וגם מחלק האחוריים
 הי' שם עם החלב שלהם, בדברים שאינו תלוי במנהג או
 מחלוקת כלל ואסור מן התורה לכו"ע. על כן אבקש שלא
 לאכול שום בשר בהמה, כלל וכלל לא, עד שיתוקן הכל
 בשלימות בע"ה, עפ"י דת תודה"ק.
 ה' הטוב ישלח לנו ברכתו להוושע בגמח"ט בתוכ"י ושנת
 גאולה וישועה א"ס.

ולראי' בעה"ח
 הק' רפאל בלום

ב"ה

קהל יסודי התורה שה"פ קלויזענבורג

בהוראת הבד"צ לאפרושי מאיסורא באנו לפרסם לרבים
 המכתבים שנדפסו בחוברת שנשלח לידינו אודות מצב
 הניקור באמריקע: וויליאמסבורג, בארא פארק, מאנסקי,
 ועוד. ואזהרה מביד"צ דקהילתנו שלא לאכול בשר עד
 שיסודרו הדברים בכל.

ב"ה

ביד"צ דקהל יסודי התורה שה"פ קלויזענבורג

למנהלי הקהלה הע"י,

מטעם זה נהגו הבעש"ט ותלמידיו לבדוק את חלף השחיטה וגם העמיד "שוחטים מאנ"ש" בערים בהם היתה השפעה של החסידים על הקהילה, הכל בגלל הפחד מפני השבתאים ואנשי פרנק.

השבתאים סברו, שמצוה לאכול מאכלי טריפה, ה"דאנמעס" (השבתאים) אמרו, כי 'אכילת פיגול' ו'מאכלות אסורות' מהשלושים ושש כריתות, שהיו בעיניהם כמו 'מצות עשה'.

גם ידוע הקשר בין מעריצי ברובי", הראש של השבתאים בסלוניקי וקיצוני השבתאים בפודולייכא.

כדי להסיר מכשול הננו בבקשה לפרסם לאנשי קהלתנו המכתבים הנוגעים לענין ניקור חלב החמור ולהזהיר שלא יבואו למכשול ח"ו עד שיסודרו הענינים בכל.

וע"ז באנו על החתום ד' עשי"ת תשמ"ג לפ"ק

אהרן יודע ווילנער - אהרן ווידער - אפרים פישל הערשקאוויץ
לחומרת הדבר שרח"ל גורם לטמטום הלב ומקור לכל פירצות
הדור רח"ל הוא מאכלות אסורות, חתמתי גם אני שמי להמנות על
העומדים על המשמר בדרך אבוח"ק זי"ע ועכ"י.

מקום החתימה

יקותיאל יהודה מרודניק

(כ"ק אדמו"ר [שליט"א] מצאנז-קלויזענבורג)

α

(כא) ראה: ג. שלום "ברוביה ראש השבתאים בשאלוניקי",
ב"ציון", שנה ו', בפרט בעמודים 136-137. גם ג. שלום:
"התנועה השבתאית בפולין", "בית ישראל בפולין", כאך ב',
בפרט בעמודים 56-76.

לח הבעל שם טוב והשחיטה

גם אנשי פרנק בפולין, צאצאי השבתאים, שחטו להכעיס טריפה, כדי להביא את המשיח על ידי עבירות.

באירוע בלאנקצארן, התוודה אחד המקורבים לפרנקיסטים שאכל טריפות וחשב שעשה "מצוה", בין שאר העבירות שעבר במזיד ²².

גם בחרם שנערך בבראד נגד הפרנקיסטים בשנת תקט"ז (1756) נאמר בפירוש ש"החשוד באמונה הכוזבת (פרנק), לא יהא שוחט ובודק, אם לא ידוע כי עזב את דרכו הרעה של אנשי כת שבת-צבי ועשה תשובה במשך שנה תמימה ²³.

ומכיון שהתנועה החסידית היתה שיטה חדשה בחיים היהודיים, חששו המתנגדים מהשוחטים החסידים, אולי נתערבבו ביניהם מהשוחטים השייכים ל"כת" הפרנקיסטית...

מאידך, לא סמכו מנהיגי החסידים על השוחטים הכלליים, ורצו שוחטים משלהם, שישחטו עם כוונות על פי קבלה, כדי לתקן את הנשמה המגולגלת בבהמה או עוף וזקוקה לתיקון, כאמור לעיל.

גודל המורא והפחד של החסידים מהשבתאים והפרנקיסטים אפשר לראות מסיפורים שונים. בספר "שבחי הבעש"ט" באות קמד כתב:

(כב) מ. באלאבאן: "לתולדות התנועה הפראנקית", עמוד 120.

(כג) "פנקס ד' ארצות", הוצאת י. היילפרין, עמוד 417.

"שמעתי מהרב דקהלתינו, שפעם שלח הבעל שם טוב להודיע בוטשאטש, שהשוחט שלו הוא מן כת שבתי צבי ימח שמו, והוא מאכילו טריפות. כי לאחר שהשוחט מראה להרב דבוטשאטש את הסכין עושה בו השוחט פגימות, שמכה בסכין על קורנס (פטיש) כדי לפגמו, ובדק אחריו הרב מבוטשאטש וכן הי'".

בקהילה אחרת, התוודה השוחט לפני הבעש"ט, שמעולם לא בדק את הריאה של הבהמה.

בספר "שבטי הבעש"ט" אות רז, מסופר מעשה נורא:

פעם אחת בנסיעת הבעל שם טוב, נתאכסן אצל הרב דקקהילה על דעת שיהי' שם שבת. אמר הרב מהקהילה לאשתו: תדעי איך לכבדו להבעל שם טוב כי איש גדול ומפורסם הוא. אמרה אשתו לבעלה הרב: הלוא קנינו בעזרת השם בשר, נבחר מהם כל נתח טוב לכבוד האורח. כשהלכה לראות הבשר לא מצאה כלום, וממש נשבר לבה בקרבה מחמת זה, והלכה לשכנתה לראות אולי תוכל ללוות ממנה בשר עבור הבעל שם טוב, וגם שכנתה לא מצאה כלום מאשר הכינה, והלכה גם לשני' ולא מצאו כלום. ולא ידעו למה נעלם פתאום אצלם כולם הבשר וכנראה הי' זה מהשמים שלא יכשל הבעל שם טוב בבשר כדלהלן. ותתייעץ עם בעלה, מה לעשות שיהי' בשר עבור הבעל שם טוב לשבת. והנה בתוך כך ראתה והנה השוחט דמתא עובר לפני החלון, וקראו לו ותספר לו האשה צרת לבה מכל אשר עבר עלי, שנעלם אצלה בשר, וגם לא מצאה בשר בשום מקום. ויאמר השוחט: הלוא זה שתים או שלש שעות ששחטתי בן בקר רך וטוב, ואביא לכם לשבת מהבשר הזה ששחטתי.

וישמע הבעל שם טוב דברי השוחט, ויען הבעל שם טוב ויאמר להשוחט: אני אוהב מאוד לאכול הראש אם אפשר לו שיביא לכאן הראש בשלימות, וינקר אותו בכאן. ויאמר השוחט: טוב הדבר. ויקם השוחט וילך בזריזות ויביא את הראש לביתה רב. התחיל הבעל שם טוב לדבר עם השוחט: העולם אומרים, שיש איזה הבחנה וחילוק בשיניים של בהמה להבין אם הבהמה כשר, תכניס ידך בפה הראש ותבחין נא לספור כמה שיניים ישנן שם בבהמה. ופתח השוחט פי הבהמה ונתן ידו לתוכה לספור את השיניים, ומיד דחקה ראש הבהמה את ידו שלא יוכל להוציא את ידו משם, והבהמה דוחקת את ידו עם שיני' מאוד, עד אשר לא יוכל השוחט לסבול הכאבים. ויזעק מאוד! ויאמר לו הבעל שם טוב: מה לך כי נזקת, והלוא אין בה רוח חיים? ויאמר השוחט להבעל שם טוב: הלוא זה כואב לי! ויזעק הבעל שם טוב עליו: רשע! תן תודה והתוודה על חטאתך! והתוודה על חטאו, שמעולם לא בדק שום ריאה, רק את אשר ירצה יכשיר ואת אשר ירצה יטריף. ואמר השוחט להבעל שם טוב שרוצה לעשות תשובה. וצוה הבעל שם טוב שהראש יניח לו להוציא ידו, ונתן לו הבעל שם טוב סדר תשובה חמורה על זה, עכ"ל.

ועיין בספר "אמונת צדיקים" אות י"ג שהביא מעשה זו בנוסח אחר, עיין שם.

השור דוקר להשו"ב את ב' עיניו

עיין במנח"י בלק"י סי' ל"ט סקל"ב, שהביא מעשה שהי' בזמן הישועות יעקב שהי' שם שו"ב אחד שלא רצה

הבעל שם טוב והשחיטה

מא

לעשות בדיקת חוץ והסתפק רק בבדיקת פנים, ואף אחר שהזהירו הגאון הישועות יעקב לא השגיח על דבריו. למחר כשהביאו את השור לשחיטה, קפץ פתאום ממקומו ודקר להשו"ב את עיניו, והי' לאות שנענש מפני שלא רצה לראות את הריאה בחוץ אם כן אינו זקוק לבי' עיניו, עיי"ש.

הבעל שם טוב הכניס שוחטים "שלו" בברדיטשוב, בשדה-לבן ובערים נוספות, ובמקומות שלא הי' אפשרי להכניס שוחטים שלו, נהג לבדוק את החלף לפני השחיטה.

אבל בערים מסויימות לא הסכימו לכך, ובחרם של העיר בראד משנת תקל"ב (1772) אכן נאמר: "כשיופיע אורח לקהלתנו, ולא יסכים לאכול משחיטת השוחטים הקבועים בעיר – על בעל הבית להודיע להנגיד פרנס החודש להדוף ולגרש האיש מן העיר"^{כד}.

זה הי' טעם המחלוקת בין החסידים למתנגדים בקשר לשוחטים. (ראה עוד באריכות בזה בחלק ב') היו סיבות כלכליות ביחד עם מניעים דתיים.

ראשי הקהל ביחד עם הרבנים חששו מפני השתלטות על השוחטים וגם חששו מפני שוחטים שבתאים ופרנקיסטים.

מנהיגי החסידות, מאידך, ניסו לעזור לשוחטים הנרדפים על ידי תקיפי הקהל והרבנים, וגם הם פחדו מפני השוחטים השבתאים והפרנקיסטים.

כד) "העבר", פטרבורג, תרע"ח – 1918, עמוד 15.

מב הבעל שם טוב והשחיטה

תלמידו של הבעל שם טוב, רבי יעקב יוסף מפולנאה, מתרעם על הרבנים ומבכה את מצב השחיטה שהתדרדר בזמנו.

ואלו דבריו כה: "בדורות קודמים היו הרבנים יראי-שמים והיו נוהגים לבקר בכפרים לשם שמים. בימי חנוכה וביומי דפגרא היו נוסעים לבקר בכפרים ללמד את היהודים ללכת בדרך הישרה הן בחילול שבת ולפקח על השוחטים (הן בענינים של חילול שבת והן להשגיח על השוחטים) ולא נהנו מיהודי הכפרים אפילו פרוטה... ואילו בדורות שלנו, נוסעים הרבנים לכפר 'אך ורק בכדי לקבל מתנות...'".

ובמקום אחר מבכה בעל "התולדות"^{כו}, ש"הכל שוחטין, אפילו אלו שאינם בקיאים בהלכות שחיטה...

וכן שמעתי מחכם אחד כי עתה התחכם היצר הרע שלא יצטרך לילך לפתות וללכוד ברשתו כל יחיד ויחיד, רק כל עצמו ללכוד את היחיד אשר רבים נכשלים בו, והוא שמעמיד שוחט בעיר אחת מסטרא דילי, המאכיל טרפות לרבים, וכולם נלכדים ברשתו עבור זה. וכן השליח ציבור שהוא סרסור בין ישראל לאבינו שבשמים להוציא רבים ידי חובתן, ורבותינו הזהירו (תענית טז).

(כה) "תולדות יעקב יוסף", פרשת צו.

(כו) פרשת נשא.

(כז) זה ש"בעל התולדות" שמכנה את השוחטים "מסטרא דיליה" מפרש ד"ר ח. שמערוק שיתכן וכוונתו של "בעל התולדות" על השוחטים הקשורים בחשאי לתנועה השבתאית.

בפוסקים ראשונים ואחרונים, שיהי' השליח ציבור המובחר שבעם, ולא כן עתה שבחרין הגרוע שבעם כנודע, ואין להאריך בזה. ובוודאי צריך לעשות כמו שכתב הרמב"ם (פרק ו' מהלכות דעות הלכה א'), עד מי יתנני מלון מדבר וכו' יעויין שם.

השוחטים שהחסידיים העמידו בערים ועיירות שונים שהיתה להם השפעה, הורידו מעל צווארם את העול מלשלם מיסים מסויימים לועד הקהל ולשמשי העירכה.

הקהל חתם הסכמים עם השוחטים לשלם מיסים מסויימים. כך ישנו הסכם של "פנקס קהלת פוזנא", משנת ש"ץ (1630), בין הקהל לשני שוחטים, שעל השוחטים לשלם שמונים "גדולים" כל שבוע לשמש.

ב"פנקס דובנא", מהשנים תקמ"ט-תק"ן (1790-1789), אנו מוצאים, ששני שוחטים שכרו מהקהל את הזכות לשחוט בכפרים סביב העיר עבור 16 זהובים לשבוע.

הקהילות שהחזיקו בזכויות להעמיד שוחט בעיירה הסמוכה, כי שאנו רואים מההסכם שנחתם בין קהילת שניפישאק, בשנת ת"ס (1700), לקהילת ווילנער, לא הסכימו לוותר על זכויותיהם כט.

התנועה החסידית הורידה, על ידי שיטתם החדשה והמהפכה נגד התקיפים וראשי הקהל, את ההגבלות שהקהל והרבנים הערימו על השוחטים העניים. לכן אנו

(כח) ראה שמערוק שם, עמודים 52-51.

(כט) ראה: ישראל קלויזנער, "תולדות הקהילה בוויילנא", חלק א' עמודים 149-148.

מד הבעל שם טוב והשחיטה

מוצאים בין החסידים הראשונים, חסידיו של הבעש"ט, מספר רב של שוחטים.

* * *

אולם המאבק נגד החסידים על כך שהנהיגו להשתמש בסכינים מלוטשים, התלקח מאד רק אחרי פטירתו של הבעש"ט.

שנים עשרה לאחר מכן, לאחר פטירתו של רבי ישראל בעל שם טוב זי"ע, מוזכר בחרם של בראד משנת תקל"ב (1772), שמחרימים את החסידים, על כך שהם משתמשים בחלפים מלוטשים.

גם הגאון רבי אברהם קצנלנבויגן מבריסק, יצא בתוקף, במכתבו לרבי לוי יצחק מזשליכאוול, נגד זה "שהחסידים משתמשים בסכינים מלוטשים ומסרבים לאכול משחיטתם של שאר השוחטים, המשתמשים בחלפים שהיו כשרים מדורי דורות. ובנוסף לכך, הסכינים המלוטשים הם כל כך חדים, עד שהם נפגמים ברגע שנוגעים בעור הבהמה, ושחיטתם שחיטת נבלה. ותירוצם שבודקים את החלף לאחר השחיטה, אינו כלום, כי באם אכן מוצאים פגם בחלף אזי הבהמה טריפה ואינם חסים על ממונם של ישראל..." לא.

(ל) מי שנתפרסם לאחר מכן בשם "הרב מברדיטשוב"
(לא) המכתב התפרסם על ידי דובנאוו ב"דביר", ברלין, תרפ"ג, עמוד 295, ולפנינו ציטוט מהמכתב.

הרב אהרן וורטהיים מוכיח בספרו "הלכות והליכות בחסידות"^{לב}, שמכתב זה מהרב מבריסק, שנכתב בוורשה בתאריך ה' תמוז תקמ"ד (1784), הוא מתון בהרבה מהחרם שיצא נגד החסידים בבראד, בשנת תקל"ב (1772).

כאן מדובר אך ורק על כך שהשוחטים החסידים אינם חסים על ממונם של ישראל וברצונם להתפאר "שהם מדקדקים במצוות יותר משאר היהודים". אבל אותו גאון מבריסק פירסם שלוש שנים לפני כן, בעת היריד בזעלווע, ביום ה', ב' אלול, תקמ"א (1781), כרוז לכל הקהילות היהודיות, ובו נכתב כי השחיטה החסידית היא שחיטת נבלה, "צריך להכניס את כל החסידים בחרם, אסור להשתמש בכליהם... כי הם שוחטים בסכינים מלוטשים... וכל ירא ה' צריך להתאזר ולצאת במאבק נגד העדה הזאת... אנשים ריקים ופוחזים תלמידים... הבעש"ט עוכר ישראל... יש להחרימם ולעוקרם מן השורש, כי שקץ הם... ויש לעקור עבודה זרה זו ממקומה, לשרופה ולפזר את האפר לכל עבר"^{לג}.

הגאון מבריסק מתרעם על מנהיגי וילנה והורדנה, על כך ששכחו להזכיר בחרמות, האיסור להשתמש בחלפים המלוטשים.

גם הנציגים היהודיים של סלוצק, שהיו ביריד בזעלווע, התרעמו על כך שבחרמות של ווילנא והורדנה

לב) עמוד 201.

לג) שם, עמוד 204.

מו הבעל שם טוב והשחיטה

שכחו להזכיר את החלפים המלוטשים ופירסמו בעצמם חרם על כך ²¹⁰.

מכל החרמות שנערכו ביריד בזעלווע ניתן ללמוד, שבחרמות של וילנה והורדנה אין זכר לסכינים מלוטשים. בנוסף לכך, באותו קיץ של שנת תקמ"א (1781) נשלחו שני מכתבים מוילנה. האחד חתום על ידי הגאון מוילנה והשני על ידי בית-דין עם עשרים חתימות אחרות, ולא מוזכר כלום אודות סכינים המלוטשים.

יתכן, שבתקופה ההיא לא השתמשו החסידים עדיין בסכינים מלוטשים, וגם כאשר יחידים מהשוחטים החסידים כבר התחילו לשחוט בחלפים כאלה, עדיין לא הי' נפוץ הדבר בין החסידים, ובפרט בליטא, לכן לא הזכירו זאת בהחרמות דוילנא והורדנה.

לפי המסורת החב"דית הי' רבי שניאור זלמן מליאדי זה שהנהיג את הסכינים המלוטשים ²¹¹. אולם כשיצא החרם בבראד, בשנת תקל"ב – 1772, הי' רבי שניאור זלמן עדיין אברך צעיר, ולא מסתבר שהוא הי' אז בר סמכא להנהיג מנהג חדש בשחיטה.

יתכן שהמנהג להשתמש בסכינים מלוטשים כבר הי' נהוג בימי הבעש"ט על ידי מקובלים ועל ידי הבעש"ט עצמו ותלמידיו. ומכיון שלבעש"ט היתה השפעה בבראד והסביבה, מיד לאחר התגלותו, הזכירו לו בחרם של בראד משנת תקל"ב את דבר הסכינים המלוטשים,

לד) מובא בספר של טייטלבוים "הרב מליאדי", עמוד 210, מצוטט מספרו של ורטהיים, עמוד 202.

לה) ראה: הילמן, "בית רבי", עמוד 32.

אולם באיזורי הדרום הונהג השחיטה לאחר מכן על ידי רבי שניאור זלמן מליאדי.

המנהג לשחוט בסכינים מלוטשים הופץ כל כך במדינות פולין, ליטא ורוסי', עד שכאשר יצא האיסור, בשנת תקנ"ז (1797), האיסור האחרון על החלפים האלה מ"קהל גוברנסקי מינסק", לא הי' עיר אחת במדינות אלה, שלא הונהג בה השחיטה בחלפים המלוטשים.

גם הרבי רבי שמלקי מניקלשבורג, כששמע אודות החרם של שנת תקל"ב, כתב מכתב לקהילת בראד, בה הוא מוכיח שהמנהג לשחוט בסכינים מלוטשים כבר הונהג מזמן בכל מדינת אשכנז (דייטשלאנד) ו... הכפישו את שמם של השוחטים ללא כל סיבה, ו"כל הפוסל במומו פוסל" ⁸¹.

גם הרב מליאדי כתב מכתב, בה הוא מבאר את ענין החלפים המלוטשים, ומצטט את דברי הגאון רבי חיים מוולוז'ין, שאמר בשנת תקס"ג (1803), שאין שום איסור בסכינים המלוטשים... ובכל מדינות אוקריינה, קליין-פולין, פודול' וברוב מדינות וואהלין אוכלים מהשחיטה של סכינים מלוטשים, וגם בגרויס-דובנע, שאינם "מאנשי שלומינו כלל", וגם בארץ ישראל והרבה מן הספרדים משתמשים עם חלפים מלוטשים.

ובכדי לא לעורר כעס אצל המתנגדים, שאמרו בשמו שאסר את השחיתות של השוחטים המתנגדים, כותב הרב מליאדי, ש"לא הוצאתי שם רע חלילה על עשרות

(לו) "שמן הטוב", פיטרקוב, תרס"ד, עמוד 81.

מח הבעל שם טוב והשחיטה

אלפי יהודים, ויעיד עלי אבינו שבשמים ויעידו עלי כל אלה הקרובים אלי, שאינני נזהר ולא נמנע מלהשתמש בכליהם" ^{לז}.

כדאי להזכיר שבגלל ענין השחיטה פרץ מחלוקת בין החסידים והספרדים בצפת, בעת שהרבי רבי מנחם מענדל מוויטבסק עלה ביחד עם שלוש מאות חסידים בשנת תקל"ז (1777) לארץ ישראל ^{לח}.

הרבי רבי מנחם מענדל מוויטבסק נאלץ להעתיק את מגורו מצפת לטבריה, כי לא רצה לאכול משחיטתו של הפקיד הספרדי מצפת. אמנם לא ברור ממכתבו של רבי מענדל, אם המחלוקת פרצה אך ורק בגלל הסכינים המלוטשים, או גם בגלל זה שדעתם של החסידים היתה שהשוחט הספרדי אינו ירא שמים...

כפי הנראה, התפשט המנהג לשחוט בסכינים מלוטשים, בכל מדינת פולין והערס מסביב.

ח. שמערוק מביא בספרו ציטוטים ממשכיל בשם חיים מאלאגא, שהי' בן דוד של המשכילים יוסף פערל ומענדל לעפין, והוא מספר בצחוק, שרבי זאב וואלף מטשארנא אסטרסא הי' זה שהפיץ את הסכינים המלוטשים בסביבתו.

ש. דובנאוו מביא גם, במכתביו ב"העבר", ובמכתב משקלוב משנת תקמ"ז, שרבי אייזיק זאסלאווער(?)

לז) "בית רבי" חלק א' דף מ', א.

לח) ראה: א. י. בראווער, "לקורות ישוב החסידים בארץ ישראל", ירושלים, תרפ"ד.

מסתובב באיזורינו (רייסן), עושה מנינים לעצמו עם שוחט משלו ועם חלף הנקרא "גאל-מעסער" (כוונתו לסכין מלוטש).

המחלוקת סביב החלפים המלוטשים דעכה לאחר שמייסד שיטת חב"ד בחסידות, רבי שניאור זלמן מליאדי, פירסם ב"קונטרס אחרון" שלו ושאלות ותשובות שלו, והתיר את הסכינים המלוטשים על פי דין.

שאלות ותשובות אודות השוחטים החסידים וסכינים מלוטשים נמצא גם בספר "דרכי תשובה" יורה דעה לז.

בעקבות העמדת השוחטים בעיירות שונות התעוררו מחלוקות בין החסידים גופא של אדמו"רים שונים. ישנם מכתבים של אדמו"רים, הכותבים על "השגת גבול" של שוחט אחד שמשיג את גבול השני ז.

כפי שניתן לראות, נמשך המאבק של המתנגדים נגד החסידים בגלל הסכינים המלוטשים זמן רב. בתחילה נדרשו השוחטים החסידים לתת שבועה, שישמעו להוראות הקהל ולא יעלימו את ההכנסות שמקבלים

לט) סימן י"ח, מ'.

מ) ראה ספר "דעת קדושים" מהגאון מברשאג, סימן א' סעיף צ"ו, שמביא שלושה מכתבים מהצה"ק מר' יעקב שמעון משעפיטיווקע, משנת תקמ"ד - 1784; מר' אברהם יהושע העשל מאפט, משנת תקפ"א - 1821; ומר' משה צבי מססאווראן, משנת תקפ"ח - 1828. גם נדפסו אודות ענין השוחטים, שלושה מכתבים ב"עשר אודות" מהרבי ר' הרשלי זידיטשאווער.

מהשחיטה מחוץ לעיר (בכפרים). שבועה כזאת דרשו מהשוחטים החסידים עוד בשנת 1886, במינסק ^{מא}.

מכך ניתן ללמוד, שהמאבק נגד השוחטים החסידים לא הי' אך ורק בגלל "סכינים מלוטשים", אלא בגלל העובדה שהשוחטים לא הכניעו עצמם להוראות הקהל והעיזו לצאת נגד התקיפים ונגד ה"קאָראָבקע" (מס) שראשי הקהל שמו על השחיטה, וזה גרם לכך שהקצבים הוכרחו להעלות את מחירי הבשר הכשר, והמון עם היהודי לא רצה לסבול את זה. השוחטים החסידים, בזמן הבעל שם טוב ואחריו, שחטו על אחריותם, מבלי להודיע על כך לרב והקהל, וזה גרם להוזלת מחירי הבשר הכשר...

עם הזמן, כשהשפעת החסידות התפשטה על רוב הערים והעיירות של פודוליי, אוקריינה, גליציה, פולין וואהלין, וחלקים של ליטה, התחילו להשקיט את המחלוקת, הורידו את כל הדרישות, בהותירם דרישה אחת שעדיין עמדו עלי' בתוקף, במקומות שהמתנגדים עדיין שלטו שם, כמו במינסק, שהשוחטים החסידים יתנו שבועה, שישמעו להוראות הקהל ולא יעלימו הכנסות מהשחיטה מהכפרים או משחיטה פרטית בלי ידיעת הקהל. אולם עם הזמן גם דרישה זו לא החזיקה מעמד והשחיטה בסכינים מלוטשים הוכרה רישמית בין יהודי פולין ורוסי'.

הצדיק הקדוש רבי נתן אדלער זי"ע במלחמתו הגדולה להביא משיח

בספר דרך הנשר מובא מהצדיק הקדוש רבי נתן אדלער, שעיקר עיכוב ביאת המשיח שאינו בא הוא בגלל השחיטה שמאכילים את עם ישראל בנבילות וטריפות ואם יתקנו זאת יבא תיכף ומיד ממש, ואעתיק מה שכתב שם ממקצת מספר "האבי"ב" [ראשי תיבות אחינו בני ישראל בגולה] מהנוגע לדעת בדורנו וז"ל: ר' נתן אדלער ותלמידו ר' משה סופר מפרעשבורג מקובלים בנסתר, ר' נתן אדלער רצה לפסול השוחטים דפראנקפורט דמיין, ולהכניע חותם הסטרא אחרא ששורה על שוחטים פסולים בסוד על חרבך תחי' וגו' ואלמלא השיג כל רצונו בא משיח, אך הסמ"ך מ"ס העמיד עליו רודפים קצבים והוצרך לברוח.

וזה היה סוד ירידת הבעל שם טוב הקדוש לעלמא הדין ורמזו על זה: ב"זע"ם" תצער אר"י, ראשי תיבות: זביחה עירובין מקוואות.

הבעל שם טוב הקדוש זי"ע ראה ברוח קדשו מה שיהיה
הנסיון האחרון בעקבתא דמשיחא:

הבעל שם טוב הק' זי"ע שומע במתיבתא דקיע ש"מקוה" ש'חיטה וע'ירוב הם יסודי הדת שהעולם עומד עליהם

שמעתי שתלמידי הרבי ישראל בעל שם טוב זכרונם לברכה היו יושבים ביחד ומתווכחים איזהו הדבר העקרי שראש ומנהיג הדור צריך להשגיח עליו. יש מהם אמרו שהעיקר הוא להשגיח על הזביחה שיהיה השו"ב ירא שמים, וכן בכל שאר ענינים

השייכים לזה כי חס ושלוש מאכלות אסורים מטמטמים את הלב.

ויש שאמרו עירובין הוא העיקר כי הלכות שבת כהררים התלויים בשערה (חגיגה דף י' עמוד א') והאיסור חמור מאוד.

ויש אמרו מקוה היא העיקר להשגיח שהמקוה תהיה כשרה בלי שום חשש, כי אם יסוד בנין האדם הוא חס ושלוש בלי כשרות קשה לו מאוד להתגבר על הרע רחמנא ליצלן.

ואחר זה אמר להם מרן הרב ישראל בעל שם טוב זכרונו לברכה בזה הלשון, תיתי לי כי בעת הזאת פלפלו גם כן במתיבתא דרקי^{מב} איזה מהם עיקר ואמרו כמר וכמר.

והסימן הוא במקרא (חבקוק ג') בזע"ם תצעד ארץ^{מג} ראשי תיבות "זביחה"^{מד}, "עירובין"^{מה}, "מקוה"^{מו}, כל אלה הם יסוד הארץ. עכ"ל.

(מב) ראה שאלות ותשובות מן השמים, (סימן ה', הובא ברדב"ז סוף ח"ה).

(מג) (ספר חבקוק פרק ג' פסוק י"ב) בזע"ם תצעד ארץ פאף תדוש גוים. ראה רש"י חבקוק (פרק ג' פסוק י"ב) וזה לשונו: "בזע"ם תצעד ארץ" - לגרש שבעה עכו"ם. ובמצודות דוד שם פירוש: תצעד ארץ - רמסת יושבי הארץ.

(מד) ז'ביחה: ידוע דרשות הרבים הוא מעלמא דפירודא הסטרא אחרא, ורשות היחיד הוא רשות הבורא עולם סטרא דקדושה כנסת ישראל, (ראה בתיקוני זוהר (דף ס"ט עמוד א'), דרשות לחם שלמה לשמחת תורה דרוש ע'), וכו', וראה מה שכתב בעל "תולדות יעקב יוסף" (פרשת נשא בד"ה העולה) וזה לשון קדשו: עתה התחכם היצר הרע שלא יצטרך לילך ולפתות וללכוד ברשתו כל יחיד ויחיד, רק יחיד אשר רבים נכשלים בו, והוא שמעמיד שוחט בעיר מסיטרא דיליה המאכיל טריפות לרבים וכולם נלכדו ברשתו, עיי"ש.

הצדיק הקדוש בעל דברי חיים זי"ע מגלה לנו סודות נוראים וידוע שעל ידי השוחטים הקלים שהאכילו בשר פיגול, **יצאו מן הדת לערך ג' וחצי מיליאן יהודים רח"ל**, כמבואר בשאלות ותשובות "דברי חיים" (יורה דעה חלק א' סימן ז') שאין עבירה כמאכלות אסורות שמטמטס הלב הישראלי, ובעונותינו הרבים **ראינו דעל ידי זה יצאו מן הדת כמה קהילות בארץ לוע"ז שאכלו ונתפטמו**

ועל ידי זה מעבירים על הדת ונעשים אפיקורסים כמו שכתוב הדברי חיים בשו"ת (יו"ד חלק א' סי' ז') כותב שעל ידי שוחטים שהיו קלים, הרבה קהילות התקלקלו בגרמניה, ועזבו את דרך היהדות רח"ל (עיין שם באריכות).

מה) ע"ירובין: ראה בתיקוני זהר (דף ס"ט עמוד א'). ראה עוד מה שכתוב הצדיק הקדוש רבי שלמה זלמן עהרענרייך זי"ע משאמלויא (בעל שאלות ותשובות דרשות לחם שלמה): וכן יתאמץ כל אחד ואחד במסירות נפש שלא יפריעו חס ושלום העירוב שעשינו ברוך השם על צד היותר טוב, והארכת בביאור הטובה הרבה של העירוב וכוונתו לעשות מרשות הרבים רשות היחיד הוא רשות הבורא עולם סטרא דקדושה כמבואר בספרים הקדושים, וכו'. ראה אוהב ישראל (לחג השבועות). ראה עוד באר מים חיים פרשת יתרו, ועיין עוד סדורו של שבת שורש ב' ענף א' בענין זה).

מו) "מ'קוה: צריך לטבול בערב שבת קודש לברוח מרשות הרבים אל רשות היחיד יחודו של עולם: ראה בספר הקדוש באר מים חיים (פרשת בהעלותך), ראה עוד תיקוני זהר (דף ס' עמוד א'), רעיא מהימנא (השמטות דף רס"ד עמוד ב'), רעיא מהימנא (במדבר פרשת פנחס דף רמ"ב עמוד א'), תיקוני זהר (דף כ' עמוד א'), תיקוני זהר (דף ס"ו עמוד ב'). ועל כן הצדוקים האלו הכשילו במקוואות פסולות להכעיס. [ראה רש"י בראשית י"ג, י"ג, עה"פ: ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאוד].

בנבילות וטריפות על ידי השובי"ם הקלים, וגברו עליהם דעות זרות עד שנאבדו מן הקהל (עיי"ש דבריו החוצבים להבות אש).

אין היינטיגען דור וואס אויף יעדען שטיקעל בהמה פלייש וואס מיר עסען, שטייען 70 רבנים גדולי ישראל און שרייען נבילה טריפה חלב ודם, נו איז דען א וואונדער פארוואס דער דור זעהט אזוי אויס. עס איז דאך מצא מין את מינו וניעור! (ראה בכורות דף כ"ג ע"א. כלי יקר בראשית פרק א' פ' ו'. שם, במדבר פ' ה' פ' יז).

וז"ל: רעיא מהימנא: כתיב בי' במשיח (זכרי' ט' ט') "עני ורוחב על החמור", ענ"י איהו תמן בסימן ע"רובין נ'דה י'במות, ושאר מתניתין בכלל ולא איתקרי תמן מלך עד דרכיב בסוסיא דיליה כנסת ישראל. (רעיא מהימנא ריש פרשת כי תצא).

אכילת חלב מביא את האדם לכפור באלוקי ישראל כמו שראינו אצל שבתי צבי ימח שמו וזכרו

ובנוסף לזה נביא גביית עדות מבית דין הגדול שבירושלים - איך ששבתי צבי לקח מנין והאכיל אותם **חלב הכליות שהיא איסור כרת ועשה על זה הברכה ברוך אתה ד' אלקינו מלך העולם מתיר אסורים**, כמו שמובא בספר תורת הקנאות לרבינו יעקב מעמדין זצ"ל והיא קבוצת מאמרים וכתבים נגד שבתי צבי ומתי סודו, נדפס באמסטערדאם תקי"ב. ונדפס בדפוס צילום בירושלים תשל"א ע"י הוצאת מקור, וז"ל:

טופס קבלת עדות בירושלים תוב"ב: במותב תלתא בי דינא כחדא הוינא, ואתא לקדמנא החכם הכולל מהו"ר ר' משה חביב איש ספרדי והעיד בתורת עדות (בלשוננו), וז"ל בלה"ק: אני מעיד שמפורסם הדבר בין תלמידי חכמים בירושלים וחברון, ששבתי צבי תר"ו קודם שהמיר דתו,

האכיל חלב כליות לעשרה מישראל, גם צוה להם להקריב פסח בחוץ לארץ והאכילם כסדר אכילת פסח, גם עשה ברכה על אכילת חלב בזו הנוסחא, ברוך אתה ה' מתיר אסורים, וגם שמעתי דבר זה מאדם אחד בעל תורה גדול שעשה גם כן דבר זה ואחר כך עשה תשובה, גם שמעתי שבשנת תכ"ה גילה שבתי צבי על עצמו שהוא משיח בן דוד..... עוד שמעתי מהחכם הכולל הרב אברהם יצחקי אב"ד ור"מ דספרדים בעיה"ק ירושלים תוב"ב, ששמע מרבו הגדול החכם הכולל מהור"ר משה גלאנטי אומר, מתחילה לא הייתי מבזה לשבתי צבי ימח שמו וזכרו, אף על פי שלא הייתי מאמין בו, רק אחר שראיתי כתב יד של שבתי צבי ימח שמו וזכרו שכתב לכאן לאחד שהיה מאמין בו, וחתם את עצמו אני הוי"ה אלקיכם שבתי צבי, דהיינו שכתב שם הקדוש ככתיבתו, אחר זה אני מחרים אותו בכל יום ויום, עכ"ל.

אומרים ארור המן אשר בקש לאבדי כי הוא האכיל את בני ישראל במאכלות אסורות, על ידי כך היה לו את הכח לגזור על היהודים גזירות קשות

איתא במסכת (מגילה י"ב) לכן אומרים ארור המן אשר בקש לאבדי כי הוא האכיל את בני ישראל במאכלות אסורות, על ידי כך היה לו את הכח לגזור על היהודים גזירות קשות. וכתב בב"ח (או"ח סי' תר"ע) וזל"ק, בפורים היתה עיקר הגזירה לפי שנהנו מסעודתו, ע"כ נגזר עליהם להרוג ולאבד את הגופים שנהנו מאכילה ושתי' של איסור ושמחה ומשתה של איסור, וכשעשו תשובה עינוי נפשותם כמו שאמרה אסתר "לך כנוס את כל היהודים ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים" לפיכך קבעום למשתה ויום טוב לזכור את עיקר הנס. ולכן אומרים ברוך מרדכי היהודי כי בזכותו היהודים ניצלו מגזירתו של המן, הוא נזהר שיהודים לא יכשלו

במאכלות אסורות, ולכן הוא ישב בשער המלך לשמור
שאסתר לא תאכל אוכל שאינו כשר.

רבינו הבעל שם טוב בא לעולם לתקן השחיטות, שרוב
השוחטים שחטו אז עם סכין פגום, והבעל שם טוב עשה
והתקין סכינים חדשים, והיה מלחמה גדולה נגדו^{מז}.
(עין שו"ע הרב יו"ד סימן י"ח מה שכתב בזה).

כתוב בספר של ר' יוסף שכטר נ"י, שבבתי הגז
באושביץ באותו מקום שהרגו ששה מליון יהודים, היה
לפני זה בית שחיטה גדולה ששחטו בהמות לאלפים
ולרבבות לכל מדינת גרמני-ה ושאר מדינות, והמסחר
גדל כל כך, עד שעשו שם ממש על ידי בית השחיטה
תחנה מרכזית לרכבת מיוחדת בסיטונות להביא
ולהוליך בהמות (ובלשונות שלהם קעטיל טרעין KETEL
- TRAIN)

ובאותן הרכבות (וואגאן - WAGON) שלקחו את הבהמות
לשחיטה לקחו במדה כנגד מדה^{מח} את כל היהודים
לשחיטה באותן הקעטיל טרעין^{מט} כידוע, וזרקו את

(מז) חבל על דאבדין "ולא" משתכחין, שאין לנו הבעל
שם טוב הקדוש בדורינו שיבדוק הסכינים שלנו. (שמעתי פעם
ביאור על זה, "ולא" סובב על אלו שהם בבחינת לא (כלום) הם משתכחין).

מח) ראה באנציקלופדיה (מערכת אושנינציס) שהיטלער ימש"ו
הכין בתי הגז ובתי שריפה לשרוף 10 אלפים איש ביום אחד בדיוק
במדה כנגד מדה שהמן רצה לתת לאחשורוש 10 אלפים שקלים
כדי להשמיד להרוג ולאבד טף ונשים ביום אחד, רח"ל.

מט) תודה רבה לחברי היקר שמעון לוי נ"י חבר נאמן
להאוניווערסיטא העיברית בירושלים על שעזר לי בהקירות
ובתמונות.

היהודים בפנים הטרעין¹ הרבה יותר וגרוע ממה ואיך ששמו שם את הבהמות רח"ל.

וזקן אחד סיפר לי איך שזוכר איך שבעסטרייך עשו מבשר יהודים שניצל ומכרו השניצל הזה לאכול לאנשים^{נא}, ומי יודע כמה יהודים אכלו השניצל הזה שעשו מבשר חבריהם, וזה ממש מתאים למה שכתב השבט מוסר מספר הגלגולים, שאנשים מגולגלים בבהמות, [שבט מוסר פרק ל"ו].

עוד מספר לי ששמע מהרבי מקלונבורג ז"ל שבעל הדברי חיים מצאנו ז"ל כתב בשו"ת דברי חיים" (יו"ד ח"א סימן ז') על גרמניה, ומבאר שם שאין עבירה כמאכלות אסורות שמטמטם הלב הישראלי, ובעוה"ר ראינו על ידי זה יצאו מן הדת כמה קהילות בארץ לועזי [לערך ארבעה מיליאן יהודים רח"ל] שאכלו ונתפטמו בנבילות וטריפות על ידי השוחטים ובודקים הקלים, וגברו עליהם דעות זרות עד שנאבדו מן הקהל (עיי"ש). ועל ידי עון השוחטים הקלים היה מלחמת העולמית הראשונה והשנייה. (ראה בספר תירוש ויצהר הקול קורא'ס שיצאו אז לאור מכמה בתי דינים בווארשא, איך

(ג) ראה בספר OSHPITZIN מהמחבר ר' יוסף שכטר בדף 215 שבאושפיצין (אושויטץ) היה מקום שחיטה גדולה מאוד, והיו על יד בית השחיטה שתי בתי חרושת לעורות, גדולים מאוד, שתיכף אחרי השחיטה לקחו את עורות הבהימות מבתי השחיטה הגדולה.

עוד כותב שם שהיה שם רכבת מיוחדת לבהמות (קעטעל טרעין), ובאותו הרכבת לקחו אחר כך את כל היהודים לאושויץ, והאנשים ששמו בהרכבת היו מאות אנשים ברכבת אחד. (כפי הנראה מהדברי חיים היה כל זה במדה כנגד מדה).

(נא) וכמו שכתוב בשבט מוסר בהמה אוכלת בהמה.

שאכלו ונכשלו אז בשנת כת"ר ובשנת תרס"ו בנבילות וטריפות וחלב דאורייתא ובשר חמורים רח"ל, ותבין). ובקונטרס השחיטה בארצינו הקי' (דף י"ח) כתב בזה"ל: אני מתחיל לעשות לעצמי חשבון הנפש, הלא כמה וכמה אנשים שהלכו לעולמם על ידי פצצות ועוד, וכמה בחורים וילדים ואברכים צעירים רח"ל שנקטפים לא עלינו מהכלל ישראל, ולפי הנ"ל **כולנו השוחטים אשמים בזה**²³, **כי הבעיות בשחיטה אצלנו זה באמת נורא ואיום**, הגם שיש לנו רבנים משגיחים שמכשירים הכל, אבל עם כל זה [הם גם כן צדיקים כמו אנחנו והם גם כן עובדים בשביל פרנסה] והאמת הוא שחלק היותר גדול שמה

(נב) אוהביי קוראים! הנסיונות הם גדולות מאוד, והנסיון הזה של השוחט קשה להשיג למי שלא הי' שוחט עדיין, אבל האמת כן הוא כי כל זמן שהשוחט נתנסה בנסיון (ובעשר נסיונות נתנסה בכל יום) מלחמה גדולה ועצומה מתלקחת בתוך תוכיותו, מצד אחד הרגש קדושה שלו כי איך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלקים להאכיל אנשים כשרים ותמימים מרק פיגולים. מצד שני אם לא אעמוד בנסיון - כגון: לשחוט במהירות גדולה ולא במתינות כמו שכתוב בשלחן ערוך נוכחו שנאמר במגילת אסתר "הרצים יצאו דחופים בדבר המלך והדת נתנה בשושן הבירה, והמלך והזמן ישבו לשתות, והעיר שושן נבוכה". או לשחוט היום אף שאיננו בקו הבריאות, או שלא ישנתי לילה זו בטוב, או שאין לי ישוב הדעת הנצרך לבדיקת הסכין מסיבות דאגות שונות המקיפות - וכן אם נמצא החלף פגום ואם אשליך לטריפה עשרות או מאות עופות, או שאפסיק לשחוט מפני הפסד הרגשה, - הלא הקצב ודאי ישליך אותי החוצה אם יארע כן כמה פעמים, והיאך אפרנס משפחתי הלא טרחתי למצוא פרנסה מתאמת ואחר יגיעה ועמל שהגעתי לזה אמצא עצמי בחוץ, וסוף דבר הסמ"ך מ"ם מסייע להכריע לצד שני כי אונס רחמנא פטרי' ואין לך אונס גדול מזה...

שאנחנו נותנים לאכול בתור כשר גלאט הוא באמת גלאט טריף, כי הסכינים שלנו לפי המצב שלנו שאנו עובדים כמו סוסים וחמורים [כלשון הישבט מוסרי שבהמה שוחטת לבהמה], הם רחוקים מלהיות כשר באמת, ומי מדבר עוד מהבדיקות פנים וחוץ מה שהולך שם. [ישנם בארץ רק כמה בתי שחיטות מהחרדים ששם מדקדקים על הסכינים בדקדוק רב, כי הרב המכשיר שלהם הוא ירא שמים ואינו להוט לכסף, והלוואי שהיהודים החרדים היו מדקדקים לאכול רק משם].

[אני אמרתי פעם למשגיח "בודק סכינים" שלנו שהוא חסיד ויזניץ, שאמר על סכין שלי שהיה פגום [ממש], ופסק שהוא כשר!!! ואמרתי לו בשבירת לב מה נענה על זה ביום הדין הגדול והנורא, וענה לי **אתה לא יודע?** אני שואל אותו מה אני לא יודע??? וענה לי: **כי ישנו גיהנום מיוחד לרבנים מכשירים למשגיחים ושוחטים, ומי שאינו רוצה להיות בגיהנום הזה שילך להיות צנחן בצבא!!!** - ולא להיות לא שוחט ולא משגיח, [הרב המכשיר הזה דיבר רק על הרבנים המכשירים השוחטים והמשגיחים באיזה גיהנום שילכו, אבל מה יהיה שם עם האוכלים מהשחיטה הזאת לא דיבר כלל, הלא הכשרות הוא יסוד קדושת ישראל וכמו שכתב הידברי חיים^ג שעל ידי מכשול שוחטים הקלים במדינות לוע"ז בגרמניה יצאו לשמד 4 מיליאן יהודים רחמנא ליצלן, זאת אומרת שהבעיה העיקרית שלנו שיורדים מהדת והולכים לשמד^ג זה לא אשמת הקיבוצים והכומרים המיסיאנערן של הארץ, האשמה הוא אך ורק השוחטים והמשגיחים עם הרבנים ביחד] ואני השוטה הגדול קיבלתי אז התשובה הזאת, ולא זאת עוד, אלא שאמרתי האימרה הזאת לחבירי וצחקנו ביחד, והצחוק הזה הרגיע אותי עד

(ג) לפי שיטת הדברי חיים.

שהתחלתי ללמוד בהספר **שבט מוסר פרק ל"ו** ועוד מה שכתוב בענין השוחטים והגלגולים שהוא ממש פחד נורא ואיום, [ואם כל אחד ילמוד פרק ל"ו מספר הנ"ל יפסיק תיכף לאכול בשר, שהוא לא ימצא שוחט ירא שמים, כי איך יכולים להיות ירא שמים בשחיטות הגדולות של היום, שהתנאי הראשון הוא לזרוק את היראת שמים ואת היראת חטא] וכעת אני רואה שזה לא צחוק, אוי ועוד איך גיהנום גדול מאוד מחכה לנו, מי יודע אם נכנס לשם^{נד}, ואם כן, מי יודע אם נצא משם כלל. ואחר כל זה האם הוא פלא למה שישנם כל כך הרבה פצצות קרבנות ופיצועים ל"ע, האם לא אנחנו אשמים בזה?].

ואחר כל הנ"ל שמעתי בהספד לצעיר אחד שנקטף בשנותיו הצעירות, והרב המספיד צועק ש"**הצדיק אבד**" למה בגלל ש"**ואין "איש" שם על לב**", וקיבלתי כמו זרם במוחי אוי וויי!!! הלא הוא אומר תיבת אי"ש שהוא ראשי תיבות **ש**וחט **י**רא **א**לוקים, ואיפה אנו השוחטים, איפה היראת שמים שלנו שאנו מאכילים את אחינו בני ישראל בארצינו הקדושה נבילות וטריפות הכל עבור שיהיה לנו פרנסה בדרך כבוד.

והמספידים צועקים שצריכים לעשות תשובה בענין צניעות ועוד, וכל האשמה הוא על הצניעות כביכול שהנשים הצדקניות לא הולכים בצניעות והם אשמים בזה, אבל הם אינם יודעים מי באמת הרג את הנפטר

נד) ולפי מה שכתוב שם כי המאכיל נבילות וטריפות מגולגל לאחר מיתתו בכלל, ואם כן מי יודע אם נזכה להיכנס בכלל לגיהנום, כי להיכנס לשם צריך להיות יחסן גדול, לפי מה שראיתי בספר שבט מוסר, ואודה ולא אבוש, שאם היה אומרים לי ללמוד הספר הזה לפני שהלכתי לעבוד בשחיטה, לא הייתי ממשיך בשחיטה יותר משבוע אחד, כי היה לי אז פחד ה' לנגד עיני.

סב הבעל שם טוב והשחיטה

שאלה א'

למה משיח לא בא? הלא כתיב "ועמד כולם צדיקים"^{יה}, ואם כן היה צריך לבוא תיכף, למה לא בא? מי מעכב אותו, הלא כולנו מחכים עליו ומוכנים שיבוא תיכף ומיד ממש?

תשובה:

למה משיח לא בא בשנת הכת"ר, שאז היה הזמן לביאת המשיח כידוע?

בספר זוהר דעת דף ס"ג מביא מספר דרך הנשר, (ומובא גם כן בספר שמרו משפט - שיחות דף ע"ב) וז"ל:

כתב בספר דרך הנשר בשם הגאון ר' יצחק ראב"ד ווערבא שהרב הצדיק רבי עקיבא יוסף שלעזינגער ז"ל (חתן הגאון הקדוש רבי הלל מקאלאמייא זצ"ל) כתב בספרו שמרו משפט שבשנת הכת"ר לפ"ק בערב פסח בא לבית חותנו איש אחד מאזיען בשם ר' אליעזר ב"ר שמעון ממדינת טיבעט (שבוא בן יאפאן וחינא) ודבריו היי רק בלשה"ק ובקשתו היי מחותנו הה"ק ר' הלל זצ"ל להיות אצלו פסח בלבד, ורק בתנאי זה כי הסדר יעשה הוא בעצמו על שלחן מיוחד לו, והוא יתן לו המצות וצרכי הסדר, ונרצה לו, והיי כן, ולא אכל בליל פסח, כי אם כשיעור כזית מצה כהלכה, ושוב לא אכל כל הפסח עוד מצה, ורק אכילתו היי מפירות ותפוחי ארץ ולוזים,

נה) ראה בספר נתיב מצותיך שכתב בשם חותנו הצדיק מוהר"ר אברהם מרדכי מפינטשוב ששמע מפיו של רבינו אלימלך זי"ע שאמר "ינוחו מלחלוק עלי שתי שנים, ואביא משיח וגאולה שלימה.

ולא רצה לקבל שום מתנה, ולא שום ממון ולא צרכי נסיעה, וכו', והדבריי אשר שמעתי ממנו וראיתי אותו בחג, ואכתוב קצת אשר בזכרוני.

הסדר הי' בלהבות פלאים כל פסוק אשר אמר בקול הי' מתרגם אותו בלשונו אשר לא נודע לנו, ורק איזהו דברי זוהר ומדרשים אשר אזכיר בתוכם שמענו, התפלל בהתלהבות בקולות וברקים לערך ב' או ג' שעות ואח"כ בא לביתו וטעם רק תפוחי ארץ ביצים ופירות וכיוצא בלא בשר ומצה, ולא הי' זמן לשמוע ולדרוש ממנו, כי אם בחול המועד וביום טוב דרשתי ממנו על מהותם ומהות תורתם, ואמר לי כי הוא משולח ובא בטעם כמוס על פי מצות הראשים, כאשר אביו הוא גם כן ראש חב"ד, וביניהם הם במספר לערך צ"ו אלפים ב"י תחת דגלם, וסדר הזה עם שרי עשרה שרי חמישים שרי מאות שרי אלפים והם מקיימין המעשרות, וכל בי עשרה ביכלתם להחזיק פרנסת מנהל תלמיד חכם היושב על התורה ועבודה ומלמד עמהם בשבתות ומועדים בקביעות עתים לתו' לפי יכלתם, ראש הנשיאים הוא מקובל ובעל רוח"ק והוא מנהיג הדור על פיו הוא נעשה כ"ד, צדיק מושל ביראת אלקים ולא לבד לשפוט את עדתם כ"א כמו שכתב אצל בני יששכר יודעי בינה לעתים מה יעשו ישראל בכל הגולה, ואצלו ס' בשם האב"ב (ר"ת אחינו בני ישראל בגולה).

הסוד הגדול למה אחינו בני ישראל בגולה?

והנה מה שדיבר בסוד עם מורי וחמי זצ"ל לא אדע, ורק אשר שמעתי וראיתי ממנו אני כותב כי שקר שנאתי, והנה

סד הבעל שם טוב והשחיטה

האיש הזה דברתי עמו בד"ת ביו"ט והוא רצה רק בלימוד הפייט של ר"א הקליר, ובו דרש ע"ד האמת וכו' עם עמקות אשר ל"ה מוחי סובל, בשרשי הגלגולים, ועד"ז גילה לי הנשמות של דורינו, ואמר כי הראשונים מן לועזים בלע"ז המה באו בגלגול מן דור של כת ש"ץ ימ"ש, כאשר נכשלו עם חצונים ובאו לחיצונים.

אלמלא השיג כל רצונו בא משיח!

ואעתיק ממקצת מספר ה"אביב" מהנוגע לדעת בדורנו וזה לשונו:

רבי נתן אדלר ותלמידו רבי משה סופר מפראנקפוט דמיין מקובלים בנסתר, רבי נתן אדלר רצה לפסול השוחטים דפראנקפוט דמיין, ולהכניע חותם הסטרא אחרא ששורה על שוחטים פסולים בסוד על חרבך תחי' וגו' ואלמלא השיג כל רצונו בא משיח, אך הסמ"ך מ"ם העמיד עליו רודפים קצבים והוצרך לברוח מפראנקפוט דמיין ועל ר' משולם טימסניץ מפראנקפוט דמיין כתב נשמת שרף - ועל הנודע ביהודה כתב עינו כעין חשמל - ועל מדינת מעהרן פיהם כתב נחתם היא עם חותמו של סמ"ך מ"ם רחמנא ליצלן, וישמור עצמו כל בעל נפש לעבור שם (ואין לך דבר שעומד בפני התשובה).

ובעיר פראג כל זמן שהיה הנודע ביהודה בחיים ללא היה יכול הסמ"ך מ"ם להיות שם, רק בדוחק בבחי' אורח ועכשיו מולך שם, ותחלת הקלקול יצא על ידי חזן וקאה"ר וכו' - ועל בתי כנסיות אלו כתב שם, כל תפלתם בהם תועבה כמו אשר מתפלל בבית הכבוד, וגרוע יותר כי שם אשר מזכירין שם.

ועוד זאת הי' לי לפלא, כי בבית מורי וחמי היה כלב מונח תחת שלחנו תמיד ובשום אופן לא היה כח

לגרשו מן הבית, וכל הכאות בו לא הועילו, וכאשר ראה הוא כן אמר לי למה אינו מתקן את הכלב הזה, וכי לא ידע מנהו כי זה הי' רב לוע"ז ממקום פלוני ושהי' סמוך לו, אשר קללו בקללות נמרצות, ונתגלגל בכלב הזה, והיא בסוד ויקרא ל"ה נובח בשמו, כי לה ראשי תיבות לשון הנכרים, (וכזה כתב בילקוט ראובני גם בראשי תיבות לשון הרע).

וחשבתי שאינו כדאי להזכיר זה למורי וחמי, אך בא היום וכו', ספרתי דברים הנ"ל למורי וחמי אשר אמר לי האיש הנעלמי הנ"ל, והשיב לי אני לא אדע איזה תיקון לעשות לו, והגדתי זה להנ"ל, וא"ל זה תיקונו אשר יעשה לו והגדתיו למורי וחמי ועשה כן, ומן אותה השעה נעלם הכלב ולא בא עוד והי' לפלא, וגם בעיני יפלא, והאיש הנ"ל ברגלו בא וברגלו הלך בבוקר אסרו חג אחר תפלת שחרית, והיה ברצוננו שיסע על מסילת הברזל כנהוג ולשלם בעדו ולא רצה לקבל שום ממון לעזר וכתב, כי אם לקיים את פקודתו אשר קבל מן הראשים שלהם, להיות פסח אצלינו לבד, ושוב לשוב לדרכו אשר פנה על דרך קאשווא, ומשם דרך פולין ורוסיא לפנות, והלכתי אני עם בני הישיבה שלי שהי' לי לערך ע' תלמודים אז, ללותו לדרכו, עד כי נעלם, עד כאן.

שאלה ב': למה נחתם מדינת מעהרן בחותמו של הסמ"ך מ"ם?

תשובה! א. ידוע דהמלאך המות הוא הסמ"ך מ"ם
ואין לו זמן לעבוד בריטעיל ונעשה חכם ונעשה
סיטונאי (האלסעילער), וכל תכסיסי מלחמה של
הסמ"ך מ"ם הוא, שמעמיד שוחטים ורבנים בכל
מקום מסיטרא דיליה שהבשר לא יהיה כשר.

ב. ידוע שמערמת הסמ"ך מ"ם שלא לפתות כל יחיד
ויחיד, רק מעמיד שוחטים ורבנים בכל מקום מסיטרא
דילי ועל ידי זה הכל ברשתו.

ג. ראה מה שכתב בעל "תולדות יעקב יוסף" (פרשת נשא
בד"ה העולה) וזה לשון קדשו: עתה התחכם היצר הרע
שלא יצטרך לילך ולפתות וללכוד ברשתו כל יחיד ויחיד,
רק יחיד אשר רבים נכשלים בו, והוא שמעמיד שוחט
בעיר מסיטרא דיליה המאכיל טריפות לרבים וכולם
נלכדו ברשתו, עיי"ש. ועל ידי זה מעבירים על הדת
ונעשים אפיקורסים.

ב) בספר הקדוש קב הישר פרק ק"ב וזה לשון קדשו:
אברהם יצחק יעקב חיו כמנין בשר, וזהו הסוד בשר בשדה
טריפה לא תאכלו. = אברהם היה חי 175 שנים, יצחק – 180
שנים, יעקב – 147 שנים, צרפם יחד $175+180+147=502$
שנים, כי האבות הן בקדושה נגד הקליפה. וזהו הסוד (שמות
כב, ל), "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו", כי "בשר" הוא גם
כן גימטרי' תק"ב, 502.

ב. עוד כתב שם בקב הישר: אדום = 51 = ישמעאל 451
בגימטרי' בשר 502.

ד. בשאלות ותשובות דברי חיים (יו"ד חלק א' סימן ז') כותב שעל ידי שוחטים שהיו קלים, הרבה קהילות התקלקלו בגרמניה, ועזבו את דרך היהדות רח"ל (עיי"ש באריכות). ובתבואת שור כתוב: שהשוחט חייב להיות ירא שמים מרבים, שהיראת שמים יראה על פניו, ואם לא אז הוא מתקלקל יותר ויותר, וממילא הוא מקלקל גם אחרים האוכלים משחיטתו, הם מתמלאים מטומאה עד שהם הופכים לאפיקורסים. (י"טויל בפרדס" מערכת שחיטה של רבה של שאמלוי זצ"ל).

שאלה ג': למה השכינה עדיין בגלות, ועדיין לא נבנה בית המקדש בימינו, הלא כולנו מתפללים ולירושלים עירך ברחמים תשוב, ויש לנו ברוך השם היום מיליוני בעלי תשובה המניחים תפילין, ושומרים שבת, אז מי מעכב?

תשובה: בספר "ברית מטה משה" על הגדה של פסח בדף האחרון [נדפס לפני ד' מאות שנה] וז"ל ק:

ועכשיו שאיתרע חזקתם [של השוחטים] ראינו למפרע שדבר זה החריב את ביתינו אשר עדיין לא נבנה בימינו, והשכינה בגלות עדיין בעונינו. וכאשר נמצא כמה קלקולים אשר אין להעלות על הספר כי קצר הירעה מלהשתרע, וכו'. ובפרט בשחיטת הכבשים מחמת צמרו קרוב הדבר לפשוע ולקלקל ומחמת שיש להם לשחוט הרבה אינו מדקדקים כל כך וממהרים לשחוט וקרוב לוודאי שמאכילין נבילות וטריפות כאשר נתברר...ומי שיהי' מותמ' בדבר ולומר מה גבר בגוברין ומה יום מיומים ויקל בדבר הזה בוודאי מנהג אבותיהם בידם ששוחטים את דבריהם לאמר מי יתן לנו

סח הבעל שם טוב והשחיטה

לאכול בשר ואל תקרי וישטחו אלא וישחטו שהיה נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה על שבקשו לאכול בשר תאווה היינו בשר נחירה ואבותינו חטאו ואינם ואנחנו אם נעשה כמעשיהם לא טובים להיות נלכדים בעונם חס ושלום, ואוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה: ואין לנו פה לדבר ומי יוכל להגיד ולספר מה שעבר עלינו עד כה שגרמו לנו השוחטים כמה רעות ולא ידעו ששחטו לעצמם בסכין פגומה כמו כן יהיה מיתתם בכלל נבילה וטרפה לכל הוא הקליפה רח"ל תשליך אותם, ומוכרח להיות מגולגל בכלב וכו' עיי"ש באריכות גדול.

א) הצדיק הקדוש רבי נתן אדלער זי"ע במלחמתו הגדולה להביא משיח

בספר דרך הנשר מובא מהצדיק הקדוש רבי נתן אדלער, שעיקר עיכוב ביאת המשיח שאינו בא הוא בגלל השחיטה שמאכילים את עם ישראל בנבילות וטריפות ואם יתקנו זאת יבא תיכף ומיד ממש, ואעתיק מה שכתב שם ממקצת מספר "האבי"ב" [ראשי תיבות אחינו בני ישראל בגולה] מהנוגע לדעת בדורנו וז"ל: ר' נתן אדלער ותלמידו ר' משה סופר מפרעשבורג מקובלים בנסתר, ר' נתן אדלער רצה לפסול השוחטים דפראנקפורט דמיין, ולהכניע חותם הסטרא אחרא ששורה על שוחטים פסולים בסוד על חרבץ תחי' וגו' ואלמלא השיג כל רצונו בא משיח, אך הסמ"ך מ"ס העמיד עליו רודפים קצבים והוצרך לברוח. וזה היה סוד ירידת הבעל שם טוב הקדוש לעלמא הדין ורמז על זה ב"זע"ס" תצעד אר"ץ, ראשי תיבות: זביחה עירובין מקוואות.

(ב) אכילת חלב מביא את האדם לכפור באלוקי ישראל
כמו שראינו אצל שבתי צבי ימח שמו וזכרו.

ובנוסף לזה נביא גביית עדות מבית דין הגדול
שבירושלים - איך ששבתי צבי לקח מנין
והאכיל אותם חלב הכליות שהיא איסור כרת ועשה על
זה הברכה ברוך אתה ד' אלקינו מלך העולם מתיר
אסורים, כמו שמובא בספר תורת הקנאות לרבינו יעקב
מעמדין זצ"ל והיא קבוצת מאמרים וכתבים נגד שבתי
צבי ומתי סודו, נדפס באמסטערדאם תקי"ב. ונדפס
בדפוס צילום בירושלים תשל"א ע"י הוצאת מקור, וז"ל:

טופס קבלת עדות בירושלים תוב"ב: במותב תלתא
בי דינא כחדא הוינא, ואתא לקדמנא החכם
הכולל מהור"ר משה חביב איש ספרדי והעיד בתורת עדות
(בלשוננו), וז"ל בלה"ק: אני מעיד שמפורסם הדבר בין
תלמידי חכמים בירושלים וחברון, ששבתי צבי תר"ו קודם
שהמיר דתו, האכיל חלב כליות לעשרה מישראל, גם צוה
להם להקריב פסח בחוץ לארץ והאכילם כסדר אכילת פסח,
גם עשה ברכה על אכילת חלב בזו הנוסחא, ברוך אתה ה'
מתיר אסורים, וגם שמעתי דבר זה מאדם אחד בעל תורה
גדול שעשה גם כן דבר זה ואחר כך עשה תשובה, גם שמעתי
שבשנת תכ"ה גילה שבתי צבי על עצמו שהוא משיח בן
דוד..... עוד שמעתי מהחכם הכולל הרב **אברהם יצחקי**
אב"ד ור"מ דספרדים בעיה"ק ירושלים תוב"ב, ששמע מרבו
הגדול החכם הכולל מהור"ר **משה גלאנטי** אומר, מתחילה
לא הייתי מבזה לשבתי צבי ימח שמו וזכרו, אף על פי שלא
הייתי מאמין בו, רק אחר שראיתי כתב יד של **שבתי צבי**
ימח שמו וזכרו שכתב לכאן לאחד שהיה מאמין בו, וחתם

הבעל שם טוב והשחיטה

ע

את עצמו אני הוי"ה אלקיכם שבת צבי, דהיינו שכתב שם הקדוש ככתיבתו, אחר זה אני מחרים אותו בכל יום ויום.

ואחרון אחרון חביב, נסיים החיבור בסוד גדול [שסוד בגימטרי' 70, והספר נגמר ב70 עמודים] איך שהבעל שם טוב הקדוש נלחם על השחיטה, וראה הגזירה הנוראה של אוישוויץ רח"ל וניסה לבטלו ולהציל את עם ישראל מכלי' חס ושלו'.

מכתב שכתב הצדיק הקדוש מורינו ורבינו רבי ישראל בע"ל שם טוב זי"ע לחבירו הרב הק' מ' מרדכי מטלוסט זי"ע

[בן גילו הצדיק נסתר" - כך כתב בכמה מכתבים מהבעש"ט זי"ע אליו]

באגרת הקודש [דף קעב] (יג), מכתב ס' [נו' 183]: [נדפס בספר "התמים" - יצא לאור בווארשא י"ב לחודש תמוז שנת תרצ"ו - חוברת רביעית] וזה לשונו:

ב"ה, אור ליום ג' ראה ת"ק טי"ת אושפיצין,
לחברי הרב הק' מ' מרדכי מטלוסט
למע"ש (למען שמו) תיכף לבוא כי רואה אני דברים
לא טובים על הקהלה, וטובים השנים מן האחד
ונמתיק סוד, "וסוד ה' ליראיו", בטחוני חזק שתכף
תבוא לפה תקח אתך הכתבים הידועים לך ממוריני הק'
נ"ע כי נחוצים הם לי.
חברך דו"ש באהבה נאמנה. ישראל בע"ש מטלוסט.